

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl: 14, Sayı: 348, 17 Şubat 1988

İŞÇİNİN SESİ

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKEREN HEMÜ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKEREN HEMÜ WELATAN YEKBIN! BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLEŞİN! KARKEREN HEMÜ WELATAN YEKBIN!

İŞÇİ
ARKADAŞ!
1 MAYIS'DA
HAZIRLANIYOR MUSUN?

Türk-İş, "ek zam" komedisine karşı eylem kararları aldı.

Kararlı eylemler bölücü hesapları da deler

Milyonlarca sendikası, sigortasız ve hatta işçi sayılmayan işçi vardır. Milyonlarca işsiz işçi vardır. Yükselen enflasyonun darbesini yiyen milyonlarca emekçi vardır. Türk-İş tüm bu milyonların haklarını aramak için öne atılmalıdır ve aynı zamanda 1 Mayıs'ı da kutlamalıdır.

Kimin kime, verip vermediği belli olamayan, zam denip denemeyeceği ise oldukça kuşkulu olan "ek zam", en sonunda çıktı! Kararı hükümet mi, işveren sendikaları mı aldı? Birşey farketmez, ama yine de netlik açısından merak konusu. 1 milyon 200 bin işçiyi kapsıyormuş ama 700 binini "tavsiye" mahiyetinde! "Tavsiye" mahiyetinde zam, zam mı olur, tavsiye mi? Milyonlarca işçiyi neden kapsamıyormuş? Ote yandan, bugünün Türkiye'sinde aylık brüt 10, net 7 bin liraya zam denir mi? Yoksa bu paraya zam diyenlere yüzünüz mü denir?

Türk-İş'in toplantısı

Bu ne idiği belirsiz karar alınca, Türk-İş Başkanlar Kurulu acele toplantıya çağırıldı. Çeşitli sendika başkanları, çeşitli öneriler yaptılar. Yemek boykotundan genel greve, açlık grevinden ne dediği belirsizliğe kadar uzanan bu öneriler gelince, önce bir tartışma oldu, 16 sendikacı eylem yapmaktan yana oy kullandı. Sonra bir komisyon kuruldu.

Bu komisyonun yaptığı hazırlık temelinde, Başkanlar Kurulu ikinci bir oturum yaptı. Tartışılan konular, istemler ve eylemlerdi. İstemleri yalnızca ek zam ile sınırlamak isteyenler olduysa da, sonunda yasal bazı değişiklikler ve işten çıkarmalar da katıldı. Ote yandan, kendisi de komisyonunda olan Emin Kul'un ısrarlı karşı çıkışlarına rağmen, komisyonun önerileri doğrultusunda eylem kararları alındı.

Eylem kararları

Bunlara göre, şubat ayı içinde Türk-İş'in 7 bölge örgütünde yöneticilerle ve temsilcilerle toplantılar düzenlenecek. Mart ayında, Türkiye çapında 1 günlük yemek boykotu örgütlenecek. Nisan ayında, İstanbul ve Adana'da miting olacak. Mayıs'ın ilk haftasında (ilk gününde olursa çok daha iyi olur) 2 saat işbaşında oturma eylemi, ay içinde 1 gün süreli iş durdurma ve bunlar da

istemleri elde etmeye yetmezse, süresiz iş durdurma eylemleri yapılacaktır.

Bu kararların Başkanlar Kurulu'nda ezici çoğunlukla alınması, eylemlerin Türk-İş çapında aktif olarak örgütleneceğinin bir göstergesidir. Ancak Türk-İş'in, aktif bir biçimde de olsa, yalnızca üyeleri adına sesini duyurması yeterli değildir.

Milyonlarca sendikası, sigortasız ve hatta işçi sayılmayan işçi vardır. Yükselen enflasyonun darbesini yiyen milyonlarca emekçi vardır. Türk-İş tüm bu milyonların haklarını aramak için öne atılmalıdır. Sendikal birliğe yanaşmayan, ama onun basıncından kurtulamadıkları için, "eylem birliği" sözünü bir an bile ağızından düşürmeyen bağımsız sendikalar da bu eylemlere katılmalıdır.

Kararlı eylemler bölücü hesapları deler

Yıllardır DİSK'in açılması, Türk-İş'e karşı bir tehdit olarak öne sürüldü. Ancak işçi sınıfı sendikal birlikten yana ağırlığını koyduğu için bir süredir bu tehdit zayıfladı. Bu nedenle, ANAP yanlısı sendikacılar, Türk-İş'te belli hesaplar peşine düştüler.

Bu hesaplara ilişkin olarak, ANAP'ın, Türk-İş'i kendine taban edinmek istediğini söyleyenler var. ANAP böylesine boş, gülünç hesaplar yapacak kadar da aptal değildir. Türk-İş'i kendine taban falan edinmeyeceğini çok iyi bilir. ANAP, DİSK tehdidinin yeniden öne sürülebileceği bir ortam hazırlamanın hesabını yapıyor.

Buna göre, ANAP'ın yandaşları, yönetim düzeyinde belli kısır çekişmeler yaratarak vb., Türk-İş'i oyalayacak, eylemden alıkoymak, militan tabanda hoşnutsuzluğa neden olacak ve bu yoldan "devrimci" bir konfederasyonun kurulmasına ortam hazırlayacaklar. Türk-İş'in son eylem kararları, hele ki kararlılıkla da uygulanırsa, bu hesaplara darbe indirecek, ANAP yanlılarını

iyice sergileyecektir.

Ne ilginçtir ki, artık burjuvazinin azılı gerici kesimleri bile, hesaplarını, sol etkenlere dayan- dırmaya çalışıyorlar. Nitekim söylentilerden biri de haziran ayında DİSK'in açılacağıdır.

Şimdiye kadar hüsrana uğramış, ama ya tutarsa diye kenarda DİSK fırsatı bekleyenler vardır. Bunların başında da TBKP'li resmi sosyal demokratlar gelmektedir.

Resmilerin sözde sendikal birliği

Resmi sosyal demokratlar, sözde sendikal birliği savunuyorlar ama örneğin, *Alın-teri* dergisinin şubat sayısında şöyle demişler:

"...İşçilerin yakın dönemde gerçekleştirilmesi gerekenler oldukça açık: Sendikalar arasındaki eylem birliği ve dayanışma çalışmalarını geliştirmek ve tüm güçleri iktidarın saldırılarına karşı birleştirmek."

Neden sendikal birlik işçilerin kısa dönemli hedefleri arasına sokulmuyor? Çünkü, doğabilecek bir DİSK fırsatını kaçırmak istemiyorlar. Bazı eski DİSK yöneticileri SHP milletvekili oldukları

çin, DİSK açılırsa, resmiler burjuvaziye bir teslim bayrağı da bu kaleden çekme özlemi içindeler. Bu amaçla, Türk-İş'te birlik yönünde genel kurul kararı olan bağımsız sendikaları bile Türk-İş dışında tutmak için çalışıyorlar.

Ancak bu adamlar, sınıfın nabzına, giderek, nabza göre şerbet bile veremeyecek kadar uzak kalmaktadırlar. Yine *Alın-teri*'de, "korkuyu aşmanın yolu"nu arıyorlar. Hangi korkuyu? İşçi sınıfında ne yasadın, ne

polisten bir dirhem korku yokken, bunlar herhalde kendilerinin işçi sınıfından duydukları korkuyu aşmanın yollarını arıyorlar.

Korkmakta haklıdır. Çünkü işçi sınıfımız, DİSK'in gaspedilmiş haklarını savunuyor ama DİSK'in sendikal birliğe karşı bölücü bir işlev görmesine, hele ki bir teslim bayrağı da oradan çekilmesine izin vermeyecektir. O, DİSK'in devrimci geleneklerini Türk-İş'te yaşatmaktadır. Militan bir sendikal birlik yaratmaktadır.

DİSK'in 21. kuruluş yıldönümünde

Militan savaş ruhunu Türk-İş'te yükseltiyoruz!

13 Şubat, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) 21. kuruluş yıldönümüdür. Türkiye işçi sınıfı, zorlu ve militan kavgayla başlayan yeni dönemde, militan ve yığınsal savaşım ruhunu Türk-İş'te yükselterek DİSK'i anıyor. Devrimci durum döneminde DİSK içinde

filizlenen sınıf sendikacılığı ilkeleri, şimdi sendikal birliğin simgesi olan Türk-İş'i burjuvazinin karşı koyamayacağı dev bir güce dönüştürüyor.

21. kuruluş yıldönümünde DİSK, Türk-İş'te militan sendikal birliği pekiştirme savaşında yaşıyor!

Parababası gitti denizanası geldi

Burjuvazi Mükerrer Taşçıoğlu'nu bir "işçi babası" olarak tanıtmaya çabaladı. Bu imajla, toplumda hâlâ belli bir yeri olan geleneksel "baba" konumundan yararlanarak işçilerin öfkesini yatıştırabileceğini umdu. Ne de olsa, "baba", düşman kardeşleri barıştıran, daha yukarıda bir otorite olarak onların iyiliğine(!) karar veren kişiydi.

Fazla sürmedi. Burjuvazinin bu sahte "işçi babası" rolü çabuk eskidi. Yükselen sınıf savaşı, işçi sınıfının bilincinde Taşçıoğlu'nun gerçek yerini hızla aydınlattı.

Taşçıoğlu, "işçi babası" falan değil, emperyalistleşerek "köşeyi dönmek"(!) için yirtinan burjuvazinin para babasıydı.

Taşçıoğlu'nun "baba" imajı sınıf savaşının selinde böyle yıkılıp gidince, bu kez, "işçi anası" imajına sarıldılar. Çalışma bakanlığına getirilen İmren Aykut geçmişte Türk-İş'te çalışmıştı. Burjuvazi, bundan, "Türk-İş'in anası", "işçi anası" imajını yaratıp, işçi sınıfının öfkesini basturmak amacıyla yararlanmaya çalıştı.

Ama gel gör ki, sınıf savaşı, ne

"baba" dinliyor ne de "ana"! Demirel'in "ikinci Türkiye" dediği işçi Türkiye'nin ek zam istemini direktmesi, yitirilmiş bütün ekonomik-demokratik hakları almak üzere "sokağa" yönelmesi, İmren Aykut'un da forsunu çabuk çöktürdü.

Türk-İş'in eylem kararı almasıyla birlikte "işçi anası"(!) Aykut işçi sınıfı için şunları söyledi:

"Bunlar öyledir zaten. Bir milyon versen, bir buçuk milyon isterler. İstedikleri yaygaraysa yaparlar bunu."

Bu sözlerin sahibi Aykut, olsa olsa, sahte gülümsemesiyle işçiyi aldatmaya çabalayan zehirli bir deniz anasına benzetilebilir.

Sınıf savaşı burjuvazinin ne "baba"sını takıyor, ne de "ana"sını. İşçiler, bunların hakikisiyle sahtesini hemen ayırtediveriyorlar ve burjuvaziye dönüp şunu diyorlar:

Sizin "devlet baba"larımız, parababalarınız, işçi "ana"larımız bizi aldatamaz. Biz işçi babaları, işçi anaları, sınıf savaşının sıcağından biliriz. Onlar, Netaş'ta eylemedir, ya da Nasaş'ta. Onlar,

deri grevindedir, bir yandan örgü örer, bir yandan da işverenin başına balyoz gibi çökerler. İşçi analar, Migros'ta grev gözcüsü, gecekondu savaşlarının önden yürüyen komutanlarıdır. Çocuklarıyla birlikte grevde, gösteridedirler. Onlar kendi elleriyle kuracakları işçi gelecek için savaşmışlardır.

İşçi analar, işçi babalar, bir milyonu da, bir buçuk milyonu da istiyor. Ama asıl olan bu da değil! Biz, kendi işçi geleceğimizi kurmak üzere iktidarı istiyoruz, iktidarı!

Otomobil-İş yöneticileri, işi gücü bıraktılar, sendikal rekabete daldılar.

Burası dükkân değil, işçi sendikası!

Mercan Köklü

Son sıralarda, çeşitli işkollarında yoğun işten çıkarmalar var. Ama özellikle metal işkolunda bu, sendika değiştirme gerekçesiyle yapılıyor.

Burjuva basın, işçilerin Otomobil-İş'e geçtikleri için işten atıldıklarını yazıyor. Hem liberal, hem azılı gerici basın, Otomobil-İş çok devrimci bir sendika olduğu için, işçiler ona üye olunca atılıyorlar izlenimini yaratıyor.

Acaba böyle mi?

"Devrimci" bir gerekçe

İSO'nun bir araştırmasına göre, imalat sanayiinde kâr oranı, 1979-1985 döneminde düşmüştür. Bu, burjuvazi açısından, daha sermaye-yoğun teknolojiye yönelme ve bununla bağlı olarak da yaygın işçi çıkarma isteğini anlatır. Olan da budur.

Buna karşı işçi sınıfının tek silahı, yaygın sendikalaşma, işli-işsiz işçiler arasında güçlü bir dayanışma, bu temelde militan bir sendikal birliktir. Oysa metal işkolunda bunun tam tersine bir durum var. Sendikal rekabet aldı yürüdü. Bu nedenle, bu işkolunda, hem de en seçme militan işçiler, sendika değiştirme "gerekçesi"yle işten atılıyorlar.

Devrimci savaşım, devrimci özveri üstünde yükselir. İşçiler, inançları, amaçları uğruna değil işten atılmayı, kurşunlanmayı bile göze alırlar, almalıdırlar. Yoksa zafer boş bir hayaldir. Ama bu durumda işçilere "devrimci" kılıf altında burjuvazi için özveri yaptırılıyor. Bunu yaptıranda, Otomobil-İş'in muazzam dev-

rimci(!) bazı yöneticileridir.

Devrimci özveriye evet

Otomobil-İş, işi gücü bıraktı, Türk Metal'den "üye kapma" peşine düştü. Yarattığı izlenimle basın da ona düpedüz destek veriyor. Böylece, bu sendika militan işçi mıknahtısı olarak kullanılıyor ve militan işçiler ayıklanıp işten atılıyor. Otomobil-İş, son birkaç ay içinde bin işçi bu nedenle işten atıldı diye adeta övünüyor.

Militan işçi hangi sendikadaysa, o sendika eninde sonunda militan sendika olur. Otomobil-İş'in de bunun ötesinde bir militanlığı yoktur. Bunun ötesine geçildiği anda, tam tersine, militanlık ve doğru bir sendikal çizgi değil, militanlığı bastırma, küçük dükkancılık, tasfiyecilik, burjuva kuyrukçuluğu vb. çapanoğluyla karşılaşılıyor. İşçi arkadaşlara bu çapanoğlu için özveri yaptırılıyor. Hayır, bu doğru değildir!

Siz özverili işçi arkadaşlar! Madem böyle özveriye hazırsınız, militan eylem yapmak, Türk Metal'i militanlaştırmak için harekete geçin. O zaman sınıfınıza kalıcı bir kazanım armağan edersiniz. Özveriniz, gerçekten devrimci bir işlev görür. Ama bugünkü durumda, sizin devrimci amaçlarla yaptığınız özveri, hiç de devrimci olmayan amaçlar uğruna, boşa harcanıyor.

Bu ne biçim devrimci sendikacılık

Bu ne biçim devrimci sendikacılıktır ki, tam sendikal birlik can alıcı önem taşıırken, sendikal rekabet en ön plana çıkarılıyor?

Tabanın söz ve karar sahibi olması nerede kaldı? Otomobil-İş'in Türk-İş'te birlik yönünde bağlayıcı kongre kararı ve ayrıca Temsilciler Meclisi kararı vardır. Bunlar uygulanmadığı gibi, bir de tam tersi uygulanıyor.

Tabanın militan çıkışları, yasalara gerekçe yapılarak, en başta Otomobil-İş'in bazı yöneticileri tarafından bastırılıyor, sulandırılıyor.

Bugün Türkiye'de yasaları takan kalmadı. Nerede bir yasadışı grev ya da eylem olursa, Otomobil-İş'in bu "bazı" yöneticileri hemen orada mantar gibi bitiyorlar ve eylemi "tatlı"ya bağlıyorlar. Bu eylemlerde devrimci özveri göze alınmıyor. Ama sendikal rekabet söz konusu olunca binlerce işçinin işten atılması umurlarında bile değil.

İşte Netaş'ta iki kez yaşanan tensikat ve sendika yöneticilerinin tutumu. Nursanlar'da işverene ve faşist yamaklarına karşı yürütülen kavganın, haksız bir temelde "tatlı"ya bağlanması. Trakya Döküm'de işten atılmalara hem neden olmak, hem de militan bir karşı eylem düzenlememek.

Devrimi tehlikeli bulan devrimci sendika olur mu

Neden düzenlesin ki, Otomobil-İş, militan eylemleri "tehlikeli" bulduğunu açıkça söylüyor:

"Baskı ve kıyım politikası son derece tehlikeli sonuçlara gebedir. 'Anarşi ve teröre karşı' olmayı tek politik malzeme yapanlar, anarşi ve teröre maddi zemin hazırlayabilecek son derece tehlikeli bir uygulamaya pervasızca atılmışlardır. Biz bugün önemli bir görev yaptığımızı inan-

yor, bu tür tehlikeli oyunları oynayanları tarih önünde uyarıyoruz."

Bu sözler Türk Metal'in değil, Otomobil-İş'in 29 Ocak 1988 tarihli basın açıklamasından alınmıştır. Doğrudur, burjuvazi için önemli bir görev yapıyorlar. "Devrimci" kılıf altında, işçilerin militan eylemini, metal işkolunda sendikal birliği engelleyip, burjuvaziye, "işçileri biz bile tutamayız" yollu, devrim "tehlike"sine dikkat çeken, yapıcı uyarılarda bulunuyorlar.

Demek ki işçileri bilerek frenliyorlar

Yukarıda, "önemli bir frenleme görevi" yaptıklarını açıkça söylüyorlar. Demek ki Otomobil-İş yöneticileri, işçileri bile tutuyorlar! Militan eylemleri bilerek durduruyorlar! İşçileri alıp İnönü'ye, hatta Demirel'e götürüp, bilerek burjuva kuyrukçuluğu yapıyorlar!

Bütün bunlar, kendilerinin yaptıklarını söyledikleri önemli görevin parçalarıdır. Bunlara ek olarak, bir de metal işkolunda sendikal birliği engelleyip, bu işkolundan militan işçilerin ayıklanması için gerekçe yaratıyorlar!

Bu devrimci sendikacılık falan değildir. Nitekim bir süredir Otomobil-İş'in içinde olan militan işçiler bunun farkındadırlar. Örgütte sorun vardır. Yöneticilerin pasif, uzlaşmacı çizgisine karşı çıkan işçi temsilcileri ve şube yöneticileri, çeşitli ayak oyunlarıyla karşılaşılıyorlar.

Ereğli, Seydişehir ve Ümraniye'de, şube ve temsilciliklerin taşıt araçları ellerinden alınmış, maddi olanakları kısılmıştır. Bun-

lara ek olarak, Topkapı, Mecidiyeköy, Bursa ve Ankara'da yoğun bir hoşnutsuzluk birikmiştir. Son Temsilciler Meclisi'nde bütün bu sorunların patlak vermesini, sendika genel sekreterinin tutuklanması engellemiştir.

Burjuvazinin asıl korktuğu militan sendikal birliktir

Yaşam sendikal birliği dayatıyor. Otomobil-İş yönetimi ise akıntıya karşı kürek çekmek için, gözü dönmüşçeşine, tam bir küçük dükkancı yaklaşımla, elinden gelen herşeyi yapıyor. Ama bu temelde de sorunlardan kurtulamıyor, kurtulamayacaktır.

Bunu burjuvazi de biliyor. Sendika yöneticilerinin kendileri bile yetki barajını aşamama korkusu içindeyken, bakanlık yetkiyi verdi. O kadar korkulacak bir sendika olsaydı, bakanlık, bir hile yapıverirdi. Yapmadı. Neden? Otomobil-İş, açıklamada sözü edilen o önemli görevi biraz daha görsün, bölsün dağıtsın, işten atırsın vb. diye. Ayrıca bu arada, DISK'i kurma yönünde yeni bir manevra için de belki işe yarar diye.

Bugün burjuvazinin asıl korktuğu, Türk-İş'te militan sendikal birliktir. Otomobil-İş tabanının da, örgütsel kararlarda açıkça dile getirdiği gibi, asıl istediği budur. Ama aralarında sosyal demokrat resmilerin de bulunduğu yöneticiler, şimdilik, tabanın isteğini hiçe saymakta, canlarının istediğini yapmakta, işçi sınıfına zarara sokmaktadırlar. Gelgelelim, köyü köpeksiz sanmasınlar, kullandıkları "devrimci" kılıf artık delik deşik oldu, bunların hesabı sorulacaktır!

Soyak gurubuna bağlı Trakya Döküm'de bütün işçiler işten çıkarıldı.

Çetin kavga - "rn k dayanışma

Trakya Döküm işçileri, verdikleri çetin kavgada yalnız değiller. Cam işçileri, Doysan işçileri, sınıf kardeşleriyle dayanışma içindeler. Bölgedeki tüm işçiler, Türk-İş-bağımsız sendika ayrımı yapmadan Trakya Döküm işçilerine destek veriyorlar.

(PHA-İstanbul)-Lüleburgaz'da kurulu bulunan Trakya Döküm Sanayi'de rekor sayıda işçi çıkarılması yaşandı. Fabrikada üretim birimlerinde çalışan işçilerin tamamının (280 kişi) iş akitleri tazminatsız olarak feshedildi.

Trakya Döküm Sanayi, son zırlı araç yolsuzluğunun kahramanı olan Savunma Bakanı Ercan Vuralhan'ın otel paralarını ödeyen Soyak Grubuna bağlı bir işyeridir.

Bu işyerinde olaylar yine "bildik" bir eylemden kaynaklandı: Sendika değiştirme! Türk Metal'e üye olan işçilerin tamamı bu sendikadan istifa ederek Otomobil-İş'e geçtiler. Bu gelişme üzerine işveren 18 Ocak 1988, Pazartesi günü, öncü işçilerden 11'inin işten çıkışını verdi. Ertesi gün fabrikanın tüm işçileri iş bırakarak, fabrikanın bahçesine çıktılar. Arkadaşlarının işlerine

geri dönmesini istediler.

Trakya Döküm işçilerinin bu eylemi, diğer işkollarında çalışan işçilerden destek gördü. Trakya Cam'da çalışan, Kristal-İş'e bağlı 600 işçi, kendi fabrikalarından yürüyüşe geçtiler. 2,5-3 km.lik yolu toplu halde yürüyerek, eyleme geçen işçilerin yanına geldiler. Daha sonra Tek Gıda-İş'e bağlı Doysan işçileri de araçlarla Trakya Döküm'e gelerek dayanışmalarını gösterdiler. Bu arada jandarma diğer fabrikalardan gelen işçileri Trakya Döküm'e şokmamak için önlem almıştı. İşçiler E-5 karayolu'nun iki yanında birbirlerine el sallarken, jandarma yüzbaşısı, işçi önderlerine, olay çıkartmamalarını isteyecek ricada bulunuyordu...

Çarşamba günü Otomobil-İş yöneticileri ile işçiler, işyerinde bir toplantı yaptılar. Toplu halde işbaşı yapmayı kararlaştırdılar.

Otomobil-İş yöneticilerine göre bu, iki gün üst üste işe gelmemek "suç"unun oluşmasını önleme(!) yönelik bir karardı. Oysa yapılan eylem, hem sendikalar yasasında, hem de toplu sözleşme, grev, lokavt yasasında açıkça belirtilen "yasadışı grev"den başka birşey değildi.

Perşembe sabahı, işçiler, işlerine gitmek üzere Lüleburgaz'da servis otobüslerinin kalkış yerine geldiler. Otobüsler işveren tarafından yollanmamıştı. Bunun üzerine işçiler, kendi olanaklarıyla fabrikaya gittiler. Bu sefer de kapının kapalı olduğunu gördüler.

İşveren tüm işçilerin çıkışını vermişti. Hem de iş yasaının 17/2 maddesine göre, tazminatsız olarak!

İşveren bu uygulamanın yanında, Otomobil-İş'e üye olmayan bir gurup işçiye, işbaşı yapabileceklerini söyledi. Ama, onlar da işten çıkartılan işçilerden yana tutum alarak, sınıf kardeşleriyle dayanışmalarını gösterdiler.

Şimdi Trakya Döküm işvereni, bütün çevre köylere sınırsız yollararak, işçi toplamaya çalışıyor. Ancak, işli-işsiz işçi dayanışmasının yükselmesi sayesinde, işçi bulmak, işveren için, pek de

kolay olmuyor. Fabrikada üretim tamamen durdu.

Bunun üzerine işveren, kahveleri dolaşarak fabrikanın eski işçilerinin işbaşı yapmaları için uğraşmaya başladı. Ama işçiler işbaşı yapmıyorlar. Bu arada Otomobil-İş'in açtığı dava da sürüyor.

Trakya Döküm işçileri verdikleri çetin kavgada yalnız değiller. Cam işçileri, Doysan işçileri sınıf kardeşleriyle dayanışma içindeler. Bölgedeki tüm işçiler, Türk-İş-bağımsız sendika ayrımı yapmadan Trakya Döküm işçilerine destek veriyorlar.

"Zorunlu tasarruf", iyice sıkışan burjuvazinin içeride sömürüyü daha da azdırma çabasıdır!

Tasarruf zorunluysa, kavga da zorunlu

Ek zam konusu işçilerin şiddetli tepkisiyle karşılaşırken, Özal hükümeti, bu sefer de "zorunlu tasarruf" tasarısını gündeme getirdi.

Bu tasarı, Federal Almanya'nın eski adıyla "624 Mark", yeni adıyla "936 Mark" yasasını örnek alıyor. Tasarı, işçi ücretlerinden, "zorunlu tasarruf" adı altında bir kesinti yapılmasını öngörüyor. İşçilerden yüzde 2, işverenlerden yüzde 3 kesilerek Ziraat Bankası'ndaki "çalışanların tasarruflarını teşvik hesabı"nda toplanmasını hedefliyor. Burada toplanacak ve muazzam miktarlar tutacak olan işçi paralarının tasarrufu ise devlete ait olacak.

Ayrıca, tasarıya göre, bu yüzde 2 ve yüzde 3'lük kesintiler, Bakanlar Kurulu kararıyla yüzde 4 ve yüzde 6'ya kadar (daha yuka-

İşçiler, emekçiler için artık bıçak kemiğe dayanmıştır. Burjuvazinin "ek zam" sorununda yaptığı soytarlığa, toplu militan eyleme gitme kararı olarak yanıt veren işçi sınıfımız, "zorunlu tasarruf"u da ateşe tutacaktır. Burjuvaziyi, işçinin alinteriyle oluşturduğu sermaye havuzunda boğacaktır.

nsı da mümkün) çıkabilecektir.

Bu, yeni bir sömürü yasasıdır.

Zorunlu tasarruf yasasının birkaç yönü var:

Bir kez, "zorunlu tasarruf" yasası, emperyalistleşme çabasında dişe dokunur bir başarı kazanamamış olan Türkiye burjuvazisinin, bunalımını aşmak

amacıyla içeride sömürüyü daha da artırmaya çabaladığını gösteriyor. Burjuvazi, binbir türlü vergi, pirim, vb. kesintisi ile "tasarruf" edecek para bile bırakmadığı işçi sınıfının, bu kez henüz cebine bile girmemiş olan gelirine göz dikiyor. Gizli, örtülü değil, alenen hırsızlığa niyetleniyor.

İşverenlerin bu yüzde 3 kesintisinin kendilerine yeni bir yük

bindireceğini belirtmeleri, "şikayetçi" görünmeleri, onların zorunlu tasarrufa karşı olduklarını anlatmıyor. Özel kesim bu tasarrufun yapılmasından hoşnut. Daha geniş ve yüksek oranda olmasını da istiyor. Ama devletle sürtüşmesinin nedeni, "bu biriken tasarruflar, bizim mi yoksa devletin mi denetiminde bulunacak" kavgasıdır. Özel kesim, denetimin kendi elinde olmasını istiyor.

İşverenler, yüzde 3'lük kesintiden "şikayet" ederken bu yüzde 3'lük miktarı toplu sözleşmelerde işçilerin üzerine yıkacaklarını açıkça söylüyorlar. Yani işçilerin ücretlerinden yapılacak kesinti, daha baştan yüzde 5'e çıkıyor. Kısacası, işçi paraları bir de böyle hırsızlaşacak. Amaç budur!

İşin bir de sosyal güvenlik sistemine ilişkin yönü var. "Zorunlu tasarruf yasası", her geçen yıl süper kârlarını iyice artıran banka ve sigortalıların, özel emeklilik sigortası vb. girişimleri (Almanya'daki yasa böyle işliyor) hızlandıracağına işaret eder. Bu gelişme, burjuvazinin, bir işçi kuruluşu olan SSK'yı kârlı bir devlet tekeli gibi çalıştırma, (belki de onu özelleştirme planlarıyla) uyum içindedir. Yeni yasa tasarısı, burjuvazinin bütün kesimlerinin ve sağlı "sol"lu bazı sendikacıların öve öve bitiremedikleri "sosyal devlet" in burjuva özünü bir kez

daha sergilemektedir.

Gazetemizin 323. sayısında "sosyal devlet" in bu özelliklerini ele almış, burjuvazinin "sosyal devletin" sosyal sermayenin bir şirketi gibi çalıştığını anlatmıştık. "Sosyal devletin" bir sosyal şirket olduğunu açıklarken de şunları demiştik:

"Sosyal devletin hangi hizmeti olursa olsun, şu ya da bu yoldan sosyal sermayeye bir kâr kapısıdır. Konut hizmeti, inşaat sektörünü besler. Sağlık hizmeti, ilaç tekellerine vb. garantili pazardır. Eğitim işgücü yaratır. Sosyal güvenlik ise çoğu zaman kârlı bir sigortacılık alanı ve sermaye havuzudur."

"Zorunlu tasarruf" yasası da aynen böyle bir sermaye havuzunu amaçlıyor. Bu yasayla, devlet zoruyla, sabit gelirlilere "tasarruf" dayatılacak ve buradan yapılacak kesintiler sermaye havuzuna doldurulacaktır.

İşçiler, emekçiler için artık bıçak kemiğe dayanmıştır. Burjuvazinin "ek zam" sorununda yaptığı soytarlığa, toplu militan eyleme gitme kararı olarak yanıt veren işçi sınıfımız, "zorunlu tasarruf"u da ateşe tutacaktır. Burjuvaziyi, işçinin alinteriyle oluşturduğu sermaye havuzunda boğacaktır.

Mehmet Erenler

Akbank'ın 8600 işçisi eyleme geçti

Grev yasağına güvenmesinler!

FİET gibi uluslararası sendikal örgütlerin dayanışma ve desteğini de arkasına alan banka işçileri, iş yavaşlatma ve verim düşürme gibi yasadışı eylemleri, mantıksal sonucuna, yani iş bırakmaya (yasadışı greve) götürürlerse, işkolundaki grev yasağı, fiili grev hakkına dönüşmeye başlar. Grev yasağı militan ve yığınsal işçi eylemleriyle yırtılıp atılabilir.

Akbank'ta, 611 işyerinde çalışan 8600 işçi adına Banksis sendikasının yürüttüğü toplu sözleşme görüşmeleri çıkmaza girdi. İşveren, 2822 sayılı yasanın 29. maddesinin ışığında grev yasağı getirmiş olmasından yararlanarak, uzlaşmazlığa gitti. Sözleşmeyi Yüksek Hakem Kurulu'na (YHK) gönderdi. Banksis üyesi işçiler, bu uygulamaya tepki göstererek bir dizi eylem başlatılar.

"Grev yasağına güvenmesinler"

Akbank'ta 14 Ekim 1987'den bu yana süren sözleşme görüşmeleri aralık ayı içinde çıkmaza girdi. Banksis'in yüzde 65 + 35 bin lira ücret zammı ve yan ödentilerde çeşitli oranlarda zam yapılması istemini reddeden Akbank işverenleri, yüzde 35 + 15 bin liradan fazlasını vermeyeceğini söyledi. İşkolunda grev yasağı olmasından yararlanarak sendikayı köşeye sıkıştıracağını sandı.

Ancak, işçiler, işverenin bu oyununa yaygın katılım sağlanan çeşitli eylemlerle yanıt verdiler. İşyerlerinde yemek boykotu, müşterilerin karşısına siyah elbiseyle çıkmak, yönetimi protesto etmek için siyah çelenk koymak, eylemlerin bazılarında Banksis genel başkanı Yılmaz Şengözer, işçilerin daha ileri eylemlere geçme isteğini şu sözleriyle yansıtıyor:

"Grev yasağına güvenmesinler, Bizim de yapacaklarımız var."

Gerçekten, anayasada yasak-

lanan işi yavaşlatma, verim düşürme, bilgisayar şebekesini devreden çıkarma, şu anda uygulanan eylemler arasındadır. İşçiler, bankanın, çok büyük önem taşıyan döviz işlemlerini geciktireceklerini de söylüyorlar.

İşçilerin tepkisinin bu denli yaygın olmasını ve ileriye gitme eğilimi taşımamasını beklemeyen Akbank yetkilileri, bu durum karşısında geri adım atarak, yeni(!) bir öneriyle geldiler. *Hürriyet*'in yazdığına göre yüzde 50 + 25 bin lira zam teklif ettiler. İşçilerin buna da güzel bir yanıtı var:

"İşveren, gördüğü büyük tepki yüzünden kesenin ağzını biraz araladı. Kese bizim istediğimiz kadar açılmazsa, sorun çözülmüş olmayacak."

Aslında, Akbank yönetimi, YHK'yı beklemeden Banksis'in istemlerini kabul ederse, Akbank işçisi önemli bir başarı kazanmış olacak. Ama, bu durumda bile "sorun çözülmüş olmayacak". Çünkü, *Cumhuriyet*'in daha geçen gün yazdığına göre, şu anda enflasyon hızı yüzde 70'i aşmıştır. Banksis ise yüzde 65 istiyor.

Ayrıca, istem yüzde 70'in üstünde olsaydı bile, bu, işçilerin yoksullaşmalarını -o da bir süre için- durdurmada bir adım atmaya çalıştıklarını gösterirdi. 1963 düzeyinin bile gerisine düşmüş gerçek ücretler ne olacak? Yitirilmiş sendikal haklar, işkolunda grev hakkı ne olacak?

Eğer sözleşme Akbank'la

Banksis arasında değil, YHK'da bağlanırsa, Türk-İş'e "10 bin lira ek zam" yanıtı veren devletin, Akbank işçisine vereceği zammın ne menem birşey olacağı baştan bellidir. Banka işçileri, böyle bir dayatmayı, elbette yanıtı bırakmayacaklardır.

Demek ki, sözleşme öyle de bağlansa, böyle de bağlansa, sorunlar çözüm bekleyecek. Çözüm de işçilerin kendi ellerindedir. Savaşımı daha da yükseltmektedir.

Finans-kapital, banka işçilerinin militanlaşmasından çok korkuyor

Türkiye'de bugün varolan 50 küsur banka, özellikle 1986 ve 1987'de büyük süper kârlar elde etti. Akbank'ın kârı 120 milyar lirayı buldu. Ancak, bankalar, bunca sömürüyü karşın oldukça zayıf bir konumdadırlar.

Pamukbank'ın, Aralık ayında, "ek zam" tartışmaları yeni patlak verirken, işçilerine alelacele yüzde 10 ek zam(!) vererek, sorunu bastırmaya çalışması, Akbank'ta Sabancı'ların "çalışma huzurunun yeniden sağlanması ve iş verimliliğinin eski düzeye yükseltilmesi" amacıyla(!), yüzde 50 zam verebileceklerini belirtmeleri, bunun göstergesidir.

Bu durum, her türlü yasal, sendikal vb. engele karşın, banka işçilerinin elinde, değerlendirilmesi gereken önemli bir kozdur.

Ote yandan, FİET gibi uluslararası sendikal örgütlerin dayanışma ve desteğini de arkasına alan banka işçileri, iş yavaşlatma ve verim düşürme gibi yasadışı eylemleri, mantıksal sonucuna, yani iş bırakmaya (yasadışı greve) götürürlerse, işkolundaki grev yasağı, fiili grev hakkına dönüşmeye başlar. Grev yasağı militan ve yığınsal işçi eylemleriyle yırtılıp atılabilir.

Bu arada, ikisi Türk-İş üyesi üçü bağımsız beş "işletme sendikası"na bölünmüş olan banka işçileri, *Türk-İş'te tek sendikada* birleşirlerse, sendikal birliğin gücünü pratikte hemen göreceklerdir.

Savaşımı yükseltelim. Banka-sigorta işkolundaki grev yasağını, yığınsal iş bırakmalarla parçalayalım, grev hakkını fiilen alalım.

Koray Dilaver

Son sıralarda Demirel neler neler söylüyor

Söyleyen değil söyletene bakın

İşçi sınıfı, değil Demirel gibi sağ liberallere, sol liberal sosyal demokratlara bile yüz vermiyor. Bu yüzden Demirel istediği gibi dökürsün, durumu umutsuzdur.

Demirel DYP'nin 19 Ocak'ta yapılan grup toplantısında ilginç sözler söyledi. Bugün, iki Türkiye'nin yaşandığını, birincisinin 8-10 milyonu, ikincisinin ise, 40 milyonu kapsadığını söyledi ve şöyle dedi:

"Birincisinde herşey pembe ve yerli yerindedir. Fıkralık, pahalılık, işsizlik anlamsızdır. İkinci Türkiye'de ızdıraplar vardır. Eşitsizlik, pahalılık, adaletsizlik, işsizlik vardır." (*Cumhuriyet*, 20 Ocak 1988)

Demirel buna çok benzeyen sözleri 10 Şubat'ta da tekrarladı ve şöyle dedi:

"İki Türkiye var. Bir yalanlar Türkiye'si, bir de doğrular Türkiye'si. Doğrular Türkiye'sinden Türkiye rahatsız oluyor." (*Hürriyet*, 20 Şubat 1988)

Demirel'in bu sözleri Lenin'in söylediği "her ulusta iki ulus vardır" sözlerine ne kadar da benziyor(!)

Demokratlıktan bile bir nebze

nasibini almamış Demirel komünist olacak hiç değildir. Onun böyle sözler etmesi, işçi sınıfının kendi değer yargılarını ne kadar dayattığını, Demirel gibilerine bile neler söylediğini göstermektedir. Demirel, birinci Türkiye'nin ömrünü, ikinci Türkiye adına yoksulluk vb. edebiyatı yaparak uzatmak derindedir.

Demirel'in demagojik bir biçimde işçi sınıfının değer yargılarını ağzına sakız etmesi bu kadarla da bitmiyor. 19 Ocak'taki DYP grup toplantısında Demirel şunları da söylüyor:

"Biz sosyalist değiliz ama, biz insanız, müslümanız. Herşeyden önce, herkesin insan gibi yaşadığı bir Türkiye olsun istiyoruz." (*Cumhuriyet*, 20 Ocak 1988)

Demirel, herkesin insan gibi yaşadığı bir Türkiye'yi sosyalistler istiyor, ama sosyalist olmasak bile insan olduğumuz için biz de istiyoruz, diyor.

Ne demeli? Allah söylüyor! Ama boşuna uğraşiyor. İşçi sınıfı, değil Demirel gibi sağ liberallere, sol liberal sosyal demokratlara bile yüz vermiyor. Bu yüzden Demirel istediği gibi dökürsün, durumu umutsuzdur.

Böyle yöntemler sökmeyecektir. Bu açık. Vurgulamak istediğimiz, işçi sınıfının toplumda giderek artan, burjuva propagandaları sol konuşturan gücüdür.

Nezihe Dalyan

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl: 14, Sayı: 348, 17 Şubat 1988

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

İşçi hareketi açısından önemli bir dönemeç oluşturan 1987 yılındaki gelişmeleri somut gösterebilmek amacıyla hazırladığımız verisel dökümün son bölümünü yayınlıyoruz. Bu bölüme, İstanbul'dan, Mekin Barutçu yoldaşımızın, 1987 yılı sözleşmelerinden çıkan bir dersi içeren, kademeli zam sahtekarlığına ilişkin küçük bir yazısını ve 1988'deki savaşım eğrisinin, şimdiden belli olan, 1987'den de daha dik tırmanışına ilişkin verisel bir değerlendirme yazısını koyduk. 1988'de sınıf savaşımını, hızla, daha da militan bir düzeye yükseltmekte olan işçi sınıfımıza en içten başarılar dileriz. Gelecek onun için savaşanlarındır.

İŞÇİNİN SAVAŞ YILI 1987

VERİLER

-III-

Yıldız Çalışma Gurubu

Bu sayımızda, 1987'de yapılmış toplu sözleşmelerin, verilerini bulabildiğimiz kadarıyla, bir dökümünü verdik. *Tablo 10*'ün içerdiği bu dökümün yanı sıra, *Tablo 11*'de de, ücret zammı oranlarının, yıllara göre bir karşılaştırması yer alıyor.

Tablo 10, 500 bin kadar işçiyi kapsayan 84 toplu sözleşmenin verilerini içeriyor. Bu verilerin yansıttığı eğilimleri de *Grafik 4*'te verdik.

Bütün bu verilerden çıkan bir sonuç, 1987 yılında kazanılan ortalama zam oranının yüzde 38 kadar olduğudur. Kendi başına bu düşük bir

orandır. Ancak aynı zamanda, kendi başına çok fazla bir anlam taşımamaktadır. Bazı eğilimleri vurgulamak gerekmektedir.

Bir kez, ücret zamları, yıl boyunca yükselen bir eğri izlemektedir. Bu, grevlerin artıp yaygınlaşmasıyla, militanlaşmasıyla yakından bağlıdır.

İkincisi, militan grevler sonucunda imzalanan sözleşmelerin zam ortalaması, genel ortalamadan çok üstündür. Hak verilmez alınır sözü yine somut doğrulanmıştır.

Grafik 4'te, grevli, grev kararlı ve grev kararsız toplu sözleşmelerin

kazanımlarını ayrı ayrı gösterdik. Grevli toplu sözleşmelerin ötekilerden farkı, buradan çok açıkça görülmektedir. Grevler militanlaştıkça, toplu sözleşmeler kendi içinde de, gözle görülür bir yükseliş göstermektedir.

Bu Çek-al dizisinde, baştan beri, 1987 yılında beliren eğilimleri sıralayarak ilerledik. Yukarıda söylenenlerden, bunlara bir eğilim daha katabiliriz. Bu da, militanlık yükseldikçe kazanımların arttığıdır.

Kuşkusuz, bu yıl elde edilen kazanımlar, yeterli olmaktan çok

uzaktır. Bu kazanımların iyileri, bu yılki enflasyonun neden olduğu kayıpları bile tam karşılayamamıştır. Oysa işçi sınıfının gerçek ücret düzeyi 1963'ün bile gerisine düşmüştür. Burjuvaziden alacaklar dağ gibi yığılmıştır.

Bu alacakların tümünü, iki yılda bir yürütülen toplu sözleşme görüşmelerinde elde edilecek ücret zamlarıyla tahsil etmek, olanaklı değildir. Kaldı ki, yalnızca kayıpları geri almak söz konusu değildir. Bu nedenle, gözümüzü işçi sınıfı açısından, tek başına ücret zamlarından

daha önemli, daha kalıcı kazanımlara çevirmek gereklidir.

Bu açıdan baktığımızda, 1987'nin eğilimlerine eklenmesi gereken çok önemli bir eğilim daha vardır. Sendikal hareketi bölmeye yönelik, çeşitli kollardan yürütülen çabalar, 1987'de tam bir hüsrana uğramıştır. İşçi sınıfımız, sendikal birlik istemini güçlü bir biçimde dayatmış, önüne çıkarılan engelleri aşmıştır.

Bu bölücü çabaları yürütenler, şimdi hep birlikte, "sendikal birlik"ten dem vurmaktadırlar. Ancak çabalar bitmiş değildir. Yılan, fırsat bulduğu anda yeniden başını kaldırmayı beklemektedir. Yılanın başını ezmek gereklidir.

Zaman bu amaca hizmet ediyor. Her geçen günün deneyimi, sendikal birliğin önemini ve gerçekçi bir hedef olduğunu daha da net gösteriyor. 1987'nin deneyimi tümüyle böyle bir işlev gördü.

1987'de bölücü çabalar başarısız kalıp, sendikal birlik eğilimi güçlenirken, bu, buraya dek sıraladığımız tüm öteki eğilimlerle birlikte gerçekleşti. Neydi bu eğilimler? Kararlılık, eylemlerin her açıdan yaygınlaşması, güçlü ve yaygın bir sınıf dayanışması, yasadışı eylemlerin, yasadışı grevlerin yapılması, sendikal demokrasiyi geliştirme yönünde adımlar atılması, tüm eylemlerin siyasal içeriğinin yükselmesi. Bu sayımızda bunlara militanlık arttıkça kazanımların da artma eğilimini ekledik. Bütün bunlar, sendikal birlik eğilimiyle birlikte gerçekleşti. Bu çok anlamlıdır.

Bütün öteki eğilimler, sendikal birliğin için nasıl dolmakta olduğunu gösteriyor. İşçi sınıfımız içi boş bir sendikal birlik değil, sendikal demokrasi temelinde işleyen, yöntemleri militan ve siyasal bilinç düzeyi yüksek bir sendikal birlik istiyor. Ve gelişmeler de, işte tam bu yönde ilerliyor. 1987'nin en önemli dersi budur. Bu ders, 1988'de de bölücü çabaları hüsrana uğratmanın yolunu aydınlatıyor.

İki kademeli zam veren sözleşmeye imza koyan sendika yönetimi, işverene yüz milyonlarca lira işçi parası bağışlıyor. İşçiler bunu kabul etmiyorlar!

İki kademeli zamma hayır!

İşyerlerinde "toplular sözleşme komiteleri" kurulması, sözleşme taslaklarının örgütlü biçimde tartışılması, hem sendikanın pazarlık gücünü yükseltecek, hem de sendikal demokrasi sürecini hızlandıracaktır. Özel ya da kamu sektöründe iki kademeli zamma hayır!

Bu yıl, özel sektörde ve kamu sektöründe yine toplu sözleşme yılıdır.

Özel sektörün en önemli toplu sözleşmeleri metalurji işkolunda, Türk Metal, Çelik-İş, Otomobil-İş ve Özdemir-İş'in MESS ile bağtlayacağı toplu sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler

yaklaşık 200 bine yakın sendikal işçiyi ilgilendiriyor.

Metal sanayiinden sonra, ikinci sırada tekstil işkolu geliyor. Teksif, tekstil işçilerinin bütünü kucaklamış bulunuyor. Petrol, kimya, lastik işkolunda ise, işçiler, iki ayrı sendikaya

bölünmüş durumdadır. Türk-İş'e bağlı Petrol-İş ve bağımsız Laspetkim-İş sendikaları.

İşveren örgütleri 12 Eylül döneminde örgütlülüklerini üst düzeye çıkarttılar. Bütün işveren sendikaları bu dönemde üye sayılarını artırdılar.

TABLO 10

1987 YILINDA İMZALANAN BAZI SEÇİLMİŞ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE 1. YIL KAZANIMLARI

Sendika ¹	İşyeri, İmza tarihi	İşyerinin niteliği ² K:Kamu, Ö:Özel Sözleşmenin Niteliği ³ İ:İşyeri, G:Grup İŞL:İşletme	İşçi sayısı	Parasal kazanımlar ⁴ , idari maddelerde ve sosyal haklarda kazanımlar ve varsa yeni haklar
<i>Grev sonucunda imzalanan sözleşmeler</i>				
Laspetkim-İş(B)	Dora, 12 Şubat	Ö/İ	230	%35+11 bin TL. ücret zammı, 4 ikramiye, önemli sosyal hak artışları
Basisen(T)	Şeker Sigorta, 12 Şubat	Ö/İŞL	174	%35+25 bin TL. ücret zammı, 4 ikramiye, başka sosyal kazanımlar
Otomobil-İş(B)	Netaş, 18 Şubat	Ö/İŞL	2 650	%40,5 ücret zammı. Sosyal haklarda %100'e varan kazanımlar. Sendikal izinler sözleşme döneminde 500 günden 650 güne çıkıyor
Laspetkim-İş(B)	Derby Lastik, 1 Nisan	Ö/İ	1 200	%45+10 bin TL. ücret zammı. Sosyal haklarda %100'e varan artış
Otomobil-İş(B)	Süper Dizel, 28 Mayıs	Ö/İ	11	%55-60 ücret zammı
Petrol-İş(T)	63 işyeri, 17 Haziran	Ö/G	9 524	%64,6 ücret zammı (ortalama). Sosyal haklarda %138-500 artış. Fazla çalışmaya %100 ücret zammı. Kapsam dışı kadro daraltıldı. Sözleşmeden sendikasıızlar yararlanamayacak. Sendika temsilcilerinin haftalık nöbet/toplantı saatleri artırıldı. Siyasal suçlardan tutuklu ya da hükümlü kalanların işe alınamayacağına ilişkin eski sözleşme maddesi kaldırıldı. Tensikat ihbar süresi 2 hafta kadar artırıldı. İki kez çay molası hakkı. Fazla çalışma için 24 saat önceden haber ve işçinin onayı koşulu getirildi. Yıllık izin süreleri 2-6 işgünü artırıldı. Grev süresinde işten çıkarılanlar, sözleşme gereği geri işe alınacak. Grev nedeniyle işten çıkarma yok. %70 ücret zammı, sosyal haklarda %100'e yakın artış.
Otomobil-İş(B)	Kale Kilit-Kale Vida, 17 Haziran	Ö/İ	733	
Türk Metal (T)	Şentürk Çelik, 23 Haziran	Ö/İ	19	%40,2 ücret zammı, sosyal haklarda %300'e varan artışlar
Kristal-İş(T)	May Yapı, 18 Ağustos	Ö/İ	25	%50'nin üstünde ücret zammı. Yıllık ücretli izin süresi 5 gün arttı. İhbar süresi 1 hafta uzatıldı.
Kristal-İş(T)	Kılıçoğlu Tuğla Kiremit, 19 Ağustos	Ö/İ	560	%50 dolayında ücret zammı. Altı aylık kademeli zam!
Türk Metal(T)	Seydişehir Alüminyum Antalya Ferrokrom, 29 Ağustos	K/G	6 100	%38,75 ücret zammı. Altı aylık kademeli zam.
Deri-İş(T)	124 işyeri, 29 Ekim	Ö/G	3 500	%85 ücret zammı (seyyanen). Sosyal haklarda büyük artış ve ilerleme sağlandı. Yıpranma ücreti, 4 ikramiye, gece işine zam, ücretli izin, eğitim yardımı, aile yardımı gibi yeni kazanımlar elde edildi. Yılın en önemli idari kazanımı: Disiplin kurullarında işçi ve işveren tarafları, kurul başkanlığını dönerli yürütecekler. Asgari ücrete %37,5 zam. Altı aylık kademeli zam. İdari haklarda kayıp ve gerileme var. Sendikal çalışma için işverenden izin gerekiyor. Tutuklanan bir işçi, ancak boş kadro varsa geri dönebilecek. %78 dolayında ücret zammı. Sosyal haklarda %300'e varan artış sağlandı. İşçiler ancak eski işlerine benzer işlere kaydırılabilecek. Bunun için de işçinin onayı gerekli. Grev süresinde işten çıkarılan işçiler, sözleşme gereği geri alınacak. Üst disiplin kurulları kuruluyor. Karar oybirliğiyle alınabilecek. 17. maddeden dolayı işten çıkarmalar engelleniyor. %60+25 bin TL. ücret zammı. En düşük ücret 140 bin TL. ya çıkarılıyor. Sosyal ve idari maddelerde kazanımlar.
Basın-İş(T)	DMO-İstanbul basımevi 19 Kasım	K/İ	164	%48 ücret zammı. Kıdem tazminatı 30 günden 35 güne çıkarıldı. İzinler uzatıldı.
Tezkoop-İş(T)	Migros, 33 işyeri, 29 Aralık	Ö/İŞL	875	
Tümtis(T)	Nakliyat ambarları, (çözülen işverenler)	Ö/İ	800+	
Petrol-İş(T)	Big Plastik, 5 Aralık	Ö/İ	18	

Devlet tekeli kapitalizminin doğal bir sonucu olarak kamu işveren sendikaları oluştu ve bu sendikalar TİSK'e katılarak, özel sektör sendikalarıyla bütünleştirdiler. Kamu işveren sendikaları, MESS'i ve KIPLAS'ı geride bırakan katı bir tutum izlediler.

Kamu işveren sendikalarının bu tutumunun en önemli yanı, zaten düşük olan ücretlerde sözleşmeyle sağlanan artışların bir de iki kademeyle bölünerek iyice küçültülmesi oldu. 1987 yılının hemen hemen tüm kamu sözleşmeleri, ilk yıl için yüzde 20-25, ikinci yıl için ise yüzde 15-17 ücret zammı verdi. İlk altı ay için %25, ikinci altı ay için %22, "toplam %47 zam" gibi demagogiler, işçilerin gö-

zünü "yüksek zam"la(!) boyamaya yöneldi. Demiryolu işçilerinin sözleşmesi bunun bir örneğidir.

Demiryolu işçileri, uzun süren uyuşmazlık döneminden sonra, geçtiğimiz yaz greve çıkma noktasına geldiler. Birbiri ardısıra yemek boykotları yapıldı. Grev uygulama tarihi bile ilan edilmişken, Demiryol-İş'in sarı

genel merkezi sözleşmeyi, işçilere rağmen bitirdi. Televizyondan yapılan açıklamada 52-57 arasında zam alındığı duyuruldu.

Bu açıklamaya göre, sözleşmeyle ilk 6 ay için sağlanan ücret artış yüzdesi 25'ti. İkinci 6 ay için yüzde 22, toplam yüzde 47(!) ücret zammı sağlanıyordu. Sosyal hak olarak alınan

yol tazminatının da ücretlere eklenmesiyle, yüzde 50'lerin üzerine çıktığı söyleniyordu.

İşçilerin Demiryol-İş yönetiminin yalanını hesaplayıp çıkarmaları için fazla zaman geçmedi. İlk bir iki günün sessizliğinin ardından, yoğun protestolar başladı. Çünkü işçiler ellerine geçen paranın ne kadar olacağını saptamışlardı. Sözleşmeyle elde edilen gerçek ücret zammı 1. yıl için %38 kadardı.

Türk-Metal'in Seydişehir grevini bitirirken yaptığı sözleşme de bunun bir benzeriydi. 29 Ağustos 1987'de imzalanan sözleşmede ilk 6 ayda yüzde 25, ikinci 6 ayda yüzde 22'lik artış getirilmişti.

TABLO 11

TOPLU SÖZLEŞMELERDE YILLARA GÖRE ORTALAMA ZAM ORANI (%)

Yıl	Ortalama Zam Oranı
1984	25 +2 000 TL (Ortalama % 27, YHK)
1985	26 (DPT verisi)
1986	30 (Cumhuriyet, 2 Ocak 1987)
1987	38 (Biz %40'ın altında hesapladık)

Grev kararı alındıktan sonra imzalanan sözleşmeler

İşyeri	İşyeri Adı	Kod	Ortalama Zam Oranı	Notlar
Çelik-İş(B)	İsdemir, Karabük DÇ, 7 Mart	K/G	25 000	%37 ücret zammı, pirim ücretlerine %25-50 zam
Teksif (T)	Sümerbank, 29 işyeri, 1 Nisan	K/G	30 000	%34,37 ücret zammı, altı aylık kademeli zam, pirimlerde %5 artış.
Deri-İş(T)	Sümerbank, 5 işyeri, 17 Nisan	K/G	3 100	%37-48 ücret zammı
Türk Metal(T)	Zirai Donatım ve MKE'de 57 işyeri, 4 Mayıs	K/G	15 900	%38,75 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Petrol-İş(T)	Etibank, 6 işyeri, 30 Temmuz	K/G	950	%37,5 ücret zammı (Asgari ücret tabanı üstünden), altı aylık kademeli zam.
Laspetkim-İş(B)	5 özel işyeri, Ağustos	Ö/G	850	%42-62,5 ortalama ücret zammı, sosyal haklarda %100'lük artış sağlandı.
Demiryol-İş(T)	TCDD, 851 işyeri, 2 Ağustos	K/İŞL	35 570	%38,75 ücret zammı, altı aylık kademeli zam. Sosyal haklarda %50'nin üstünde artış sağlandı. Zamlar 2 ana ve 9 alt iş gurubu temelinde (iş guruplandırma sistemine göre) yapıldı. Yeni hak olarak bayram ödeneği alındı.

Uzlaşmazlıkta ya da önce imzalanan sözleşmeler

İşyeri	İşyeri Adı	Kod	Ortalama Zam Oranı	Notlar
T.Maden-İş(T)	TKİ, 13 işyeri, 21 Ocak	K/İŞL	28 309	%35 ücret zammı altı aylık kademeli zam.
Basisen(T)	Güneş Sigorta, 21 Ocak	Ö/İ	124	%35+25 bin TL. ücret zammı.
Ağaç-İş(T)	Manisa Yonga, Şubat	Ö/İ	122	%49 ücret zammı
Hava-İş(T)	THY, 27 Şubat	K/İŞL	5 087	%30 ücret zammı, sosyal haklarda %40 artış sağlandı. Geçici, mevsimlik işçi statüsündeki işçiler sözleşmeyle işçi statüsüne geçirilecek.
Özğıda-İş(H)	4 fabrika (çukolata, un) 30 Mart	Ö/G	---	%40 ücret zammı
Tekgıda-İş(T)	Çaykur, 1 Nisan	K/İŞL	38 000	%29+4 140 TL. ücret zammı, altı aylık kademeli zam
Şeker-İş(T)	Şeker Fabr.Gnl.Mdl., 22 Nisan	K/İŞL	35 000	%38 ücret zammı.
Bass(T)	Vakıflar Bankası, 21 Mayıs	K/İŞL	5 062	%32+10 bin TL. ücret zammı, altı aylık kademeli zam. Sözleşmeyi YHK bağladı. Kazanım az, geriye gidiz var.
Kristal-İş(T)	Cam işyerleri, 21 Mayıs	Ö/K/G	13 000	%54 ücret zammı, sosyal haklarda %100-200 artış sağlandı. İşçinin işe cezasız geç kalma süresi uzatıldı. Tutuklu işçinin iş akdi feshedilemeyecek. Fazla mesai için işçinin onayı alınacak. Tatil ve bayramlarda çalışma, işçinin onayına bağlı olacak. İşçinin başka işe kaydırılması kaldırıldı. Sendikal izinler artırıldı. Üyelere 4 gün eğitim izni sağlandı.
Otomobil-İş(B)	Chrysler, 2 Mayıs	Ö/İ	430	%52,5 ücret zammı, sosyal yardımlarda %85 artış sağlandı.
Tezkoop-İş(T)	Sportoto, 26 Mayıs	K/İŞL	900	%26,36 ücret zammı alındı. Yanlış olan değerlendirmede %8 ceza getirildi. (Sendikanın yasal grev prosedürünü "yanlışlıkla" yapmadığı ve grev günü greve çıkamadığı sözleşme).
T.Maden-İş(T)	Karadeniz Bakır İşl., 28 Temmuz	K/İŞL	2 181	%37,5 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Petrol-İş(T)	Petrol Ofisi, 18 Temmuz	K/İŞL	4 000	%37,5 ücret zammı altı aylık kademeli zam.
Tes-İş(T)	TEK, DSİ, EEİ, İB, vb. işyerleri, 19 Temmuz	K/G	00 000	%37,5 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
TGS(T)	Karacan Yayınları, 25 Ağustos	Ö/İ	---	İlk 40 bin TL. için %90, ikinci 40 bin TL. için %40, üçüncü 40 bin TL. için %35, dördüncü ve sonraki her 40 bin TL. için %25 ücret zammı. Ortalama %47,5 ücret zammı. Sosyal haklarda %100'e varan artış.
Yol-İş(T)	9 özel işyeri, Ekim	Ö/İ	6 751	%30 ücret zammı.
Likat-İş(T)	TCDD Limanları, 31 Ekim	K/İŞL	4 500	%38,75 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Tarım-İş(T)	Tarım İşl.Gnl.Mdl., 28 Kasım	K/G	10 000	%37,5 ücret zammı, altı aylık kademeli zam.
Teksif (Teşmil)	Çukobirlik, 2 Aralık	K/İŞL	4 000	Teksif'in bir başka sözleşmesi Çukobirlik'e teşmil edildi. %30 ücret zammı alındı.

¹ (T) Türk-İş, (H) Hak-İş, (B) Bağımsız

² Sözleşme imzalanan işyeri özelse (Ö), kamu işyeriyse (K) kodu kullanıldı.

³ Sözleşme işyeri sözleşmesi ise (İ), işletme sözleşmesi ise (İŞL), grup sözleşmesi ise (G) kodu kullanıldı. Aslında hem işletme hem de grup sözleşmesi kavramları, grup sözleşmelerini anlatıyor.

⁴ 500 bini aşkın işçiyi kapsayan 84 sözleşme üstünden yaptığımız hesaplar, 1987 yılında ortalama ücret zammının %40'ın altında kaldığını gösterdi. Basında bu oran %37-38 olarak ilan edildi.

Kademeli zam(!) sahtekarlıktır

Altı aylık kademeli zamda yapılan büyük sahtekarlık, ilk bakışta, pek önem taşıyormuş gibi geliyor. "Nasıl olsa sözleşme dört beş ay sürüyor. Hemen ardından ikinci zam geliyor", denilebiliyor.

İşte, işverenlerin "kurnazlıkları" tam da burada yatıyor.

Birincisi, örneğin, %25+%22=%47 değildir. Altı aylık bu zamların gerçek oranı %38,75 oluyor. Görünen zamlar gerçek zam arasındaki fark, sendika yönetiminin, işverene armağan ettiği işçi parasıdır.

İkinci olarak, sözleşme süresince biriken, eski sözleşmenin bitim tarihinden, yeni sözleşmenin imzalandığı güne kadar olan uzunca bir döneme ait, ücret ve fazla çalışma farkları, kademeli zam kabul edilirse, ilk altı aylık zam oranı üstünden ödeniyor.

Kısacası, işçiler bu sistemle, "kazık" yemiş oluyorlar.

Bunu basit bir örnekle açıklayalım:

"A" işyerinde çalışan işçiler ortalama 100 bin lira aylık alıyorlar. Sözleşme sonunda 1. yıl için yüzde 47 zam aldıklarını varsayalım. Buna göre, sadece bir aylık ücret farkı 47 bin lira eder. Sözleşmeler ise yaklaşık

5 ay sürüyor. 5 ayda, bir işçi için, $5 \times 47000 = 235.000$ TL. ücret zammı birikiyor.

Oysa kademeli zamla, bu birikmiş işçi alacakları yüzde 22'den ödeniyor. Yani $5 \times 22000 = 110.000$ TL. Aradaki fark, 125 bin lira ise işverenin cebine gidiyor. Eğer bu işyeri 1000 işçilik bir işyeri ise, sendika yönetiminin altı aylık kademeli zamma imza atmasıyla işverene bağışladığı(!) işçi parası, örneğimizde beş ay için 125 milyon lira eder.

Bu hesaplamamız yalnızca ücretler üzerinedir. Buna ikramiyeleri, fazla çalışma farklarını, diğer sosyal ödemeleri de ekleyince işverenin sözleşmeden yaptığı muazzam kâr ortaya çıkar.

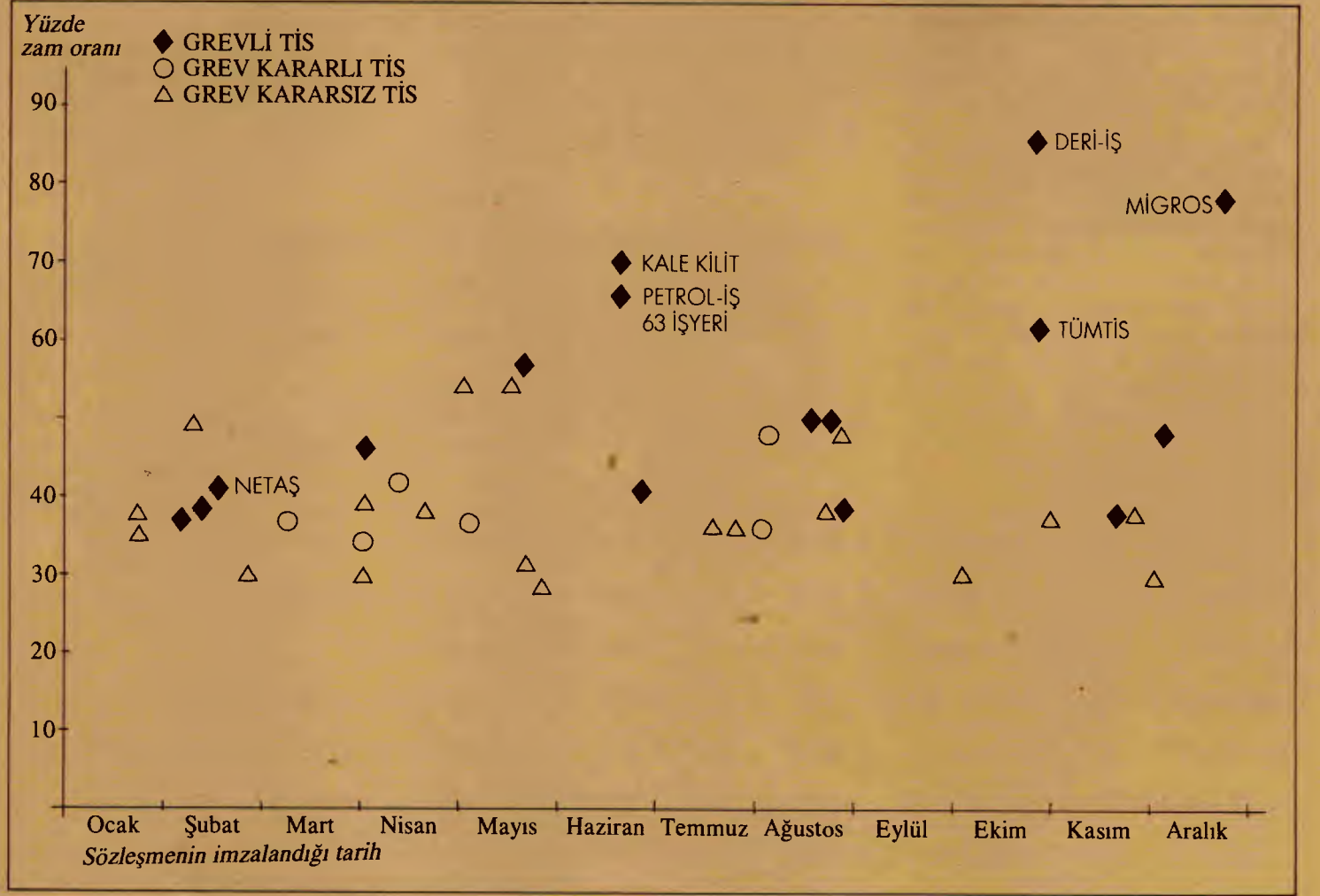
Şimdi yeni bir sözleşme döneminin arifesindeyiz. İşçiler, bu kez "iki kademeli zam"a karşı çok daha kararlı tavır alacaklardır. Hatta, daha şimdiden, bunu fabrikalarda tartışıp, şube yönetimlerine iletiyorlar. Yeni bir oyuna karşı sendika yönetim kademelerini şimdiden uyarıyorlar.

İşyerlerinde "toplular sözleşme komiteleri" kurulması, sözleşme taslaklarının örgütlü biçimde tartışılması, hem sendikanın pazarlık gücünü yükseltecek, hem de sendikalarda işçi tabanın söz ve karar sahibi olması sürecini hızlandıracaktır.

Ozel sektörde ya da kamu sektöründe iki kademeli zamma hayır!

Mekin Barutçu, İstanbul

GRAFİK 4
SEÇİLMİŞ BAZI TOPLU SÖZLEŞMELERİN (1987) ALDIKLARI ÜCRET ZAMLARI (%)

1988'in daha ilk haftalarının eylemleri, bu yıl militan, yığınsal savaşımın nasıl şiddetle yükseleceğini gösteriyor.

Şimdiden belli oldu: 1988'de savaşım gürisi daha da dikli çecek

1987 yılı, işçi sınıfının militan, yığınsal eylem yılı oldu. Ama, 1988 yılı, daha şimdiden 1987'yi kısıktırıyor. Bu yılın ilk altı haftasında meydana gelen işçi eylemleri ve protestolar, savaşımın geçen yıldan kat kat daha militan ve yığınsal geçeceğini gösteriyor.

1987 yılı, işçi sınıfının militan, yığınsal eylem yılı oldu. Ama, 1988 yılı, daha şimdiden 1987'yi kısıktırıyor. Bu yılın ilk altı haftasında meydana gelen işçi eylemleri ve protestolar, savaşımın geçen yıldan kat kat daha militan ve yığınsal geçeceğini gösteriyor.

Ocak ayının ortalarında, ek zam istemini öne sürerek yemek boykotu eylemine çıkan Nasaş Alüminyum işçileri kısa sürede sendika yönetiminin fersah fersah ilerisinde olduklarını kanıtladılar. İşverenle uzlaşarak eylemi durdurmaya çalışan Türk-Metal yönetiminin çabaları bile buna yetmedi.

Koç'a bağlı Elektrik Endüstrisi'nde, yemek fiyatlarının yüzde 130 artırıldığı TRT İstanbul Radyosu'nda yemek boykotu eylemleri oldu. Amerikan Hastanesi'nde çalışan Sağlık-İş üyesi 150 işçi de ücretlerinin düşüklüğünü protesto ederek yemek boykotu yaptı.

Lüleburgaz'daki Trakya Döküm fabrikasında işçiler 11 arkadaşlarının işten çıkarılmasını protesto için iş bıraktılar. İşveren bunu, bütün işçileri tazminatsız işten çıkartarak yanıtladı. Çevredeki fabrikalardan, özellikle cam işçilerinden dayanışma ve destek gören Trakya Döküm işçileri, işvereni protesto eylemini sürdürüyorlar.

Geçen yıl demokrasi savaşımının odağı haline gelen şanlı bir grevle

bütün işçi sınıfına örnek olan, yol açan yiğit Netaş işçileri yine eyleme çıktılar. 45 işçinin tensikata uğratılmasının protesto eden Netaş işçileri, bu kez de, 1988'in ilk işyeri işgalini gerçekleştirmiş olmanın onurunu taşıyorlar. Eylem sona erdi ama, her an yeni ve daha üst düzeyde bir hareket patlak verebilir.

Bu arada, Adana'da Nurullah Gezin'e ait teneke tekeli Hilal Ambalaj'ın 67 işçisi, 15 Şubat'ta greve gidiyor. İşçilerin bağlı oldukları bağımsız Çelik-İş sendikası, çoğu ayda 50 bin TL. dolayında ücret alan işçiler için %100 zam istiyor.

Bu eylemlerin yanısıra, her gün onlarca irili ufaklı protesto oluyor.

İşçi eylemleri, halk protestolarının şiddetle yükselmesinin de yolunu açıyor. Örneğin, Bursa'nın Alpagut Köyü'ndeki olaylar daha dinmemişken, Burdur Ağlasun'da olaylar çıktı. Halk adliyeyi bastı. Burjuva basın, olayların bir jandarma eri ile Ağlasun'lu bir kızın ilişkisinden doğduğunu yazarak, yalan haber veriyor. Çünkü, aslında, Ağlasun halkında orduya, jandarmaya karşı, yılların öfkesi birikmişti. Bu olay, yalnızca, bardağı taşıran son damla oldu.

Halk adliyeyi bastı, bir otomobil yakıldı. Jandarma birliğinin güvenliğini sağlamak üzere Burdur'dan gelen takviye birlikleri, kendilerine taşla saldıran halktan korunabilmek için

ateş açmak zorunda kaldılar. Yüzlerce merminin yakıldığı olayda, çok sayıda insan içeri alındı.

Haydarpaşa ve Mecidiyeköy olaylarıyla patlak veren, Fatih pazarcılarının gösterisiyle yayılan, Alpagut Köyü'nde maden ocağı basmaya, Ankara'da Emniyet'in yanbaşıda işsiz işçilerin izinsiz yürüyüş yapımlarına, Ağlasun'da jandarmaya saldırıya dek varan başkaldırı-protesto olayları, aslında tek bir zincirin halkaları, yeni bir kavga döneminin işaretidir.

Ülkede kendiliğinden, yığınsal ve militan halk eylemleri, "sokağa dökülme" olayları sıçrama kaydetmiştir. Artık halk, öfkesini, her fırsatta, her geçen gün daha militan yöntemler kullanarak, daha örgütlü biçimde eyleme dökmektedir.

Bu toplumsal hareketliliğe sıçrama yaptıracak olan en yeni gelişme, işverenlerin, "ayda 10 bin TL.ek zam ve bunun topluca yılda iki taksitle ödenmesi" kararıyla işçi sınıfının karşısına çıkması üzerine, Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun aldığı eylem kararıdır. 1 Mayıs'ın topluca, sokak eylemleri ve milyonların toplu iş bırakmasıyla kutlanacağı günlere ilerliyoruz.

Durum böyleyken, uyuz burjuva liberalizmin sözcüleri ruhsuzluk yayma çabasında birbirleriyle yarış ediyorlar.

10 Şubat 1988 tarihli *Milliyet* şöyle yazıyor:

"Geçtiğimiz yıl 353 işyerinde yaklaşık 28 bin işçinin greve gitmesine rağmen grev, bir silah olarak giderek etkisini yitiriyor... Sendikacılar... grevin etkili bir silah olmaktan çıktığını ifade ediyorlar... Kamuoyunun grevlere artık eskisi gibi ilgi göstermediğini söylüyorlar."

İşte buna bilinçlice düzenlenmiş "yalan haber" derler! Haberin doğrusu şöyledir: Evet yasal grev etkisini yitiriyor ama yasadışı grev, işgal vb. daha yüksek biçimler gündeme geldiği için böyle oluyor.

Bir de İlhan Selçuk var. O da paçalarından ruhsuzluk ve devrim korkusu akan bir başka örnek. Bunca işçi ve halk eyleminin içinde, "gazeteci" İlhan Selçuk şöyle yazıyor:

"Emekçi halk bugün de suskun mu suskun... Ne grev ne gösteri yürüyüşü ne sendikal etkinlik ne gençlik eylemi, ne alınterinin hakkını ne doğru dürüst bir toplu sözleşme..." (*Cumhuriyet*, 30 Ocak 1988)

Pes doğrusu! Ne demeli? Bir Alman atasözü var: "Körler görmezse de yıldızlar vardır." Kızıl yıldız ise hem aydınlatmakta, hem de zafere koşmaktadır.

Haluk Morali

İşverenlerin "gurup sözleşmesi" dediği, gerçekte gurup sözleşmesi değildir.

Gurup sözleşmesinden işverenler kaçıyor

(PHA-İstanbul)-Pirelli, Lassa, Noramin, Ege-Nil, Ege-Plas işyerleri için Kiplas, "gurup sözleşmesi" önerisiyle Laspetkim-İş'in karşısına çıktı. Laspetkim-İş, Kiplas'a, gurup sözleşmesi için masaya oturmayacağını ve tek tek işyerleri için ayrı müzakere ve ayrı sözleşme yapacağını bildirdi.

Taraflar önce müzakere yeri konusunda anlaşamadılar. Laspetkim-İş'in gösterdiği yere Kiplas, Kiplas'ın gösterdiği yere de Laspetkim-İş gitmedi. Bu aşamada Kiplas, işkolu düzeyinde sözleşme yetkisi için Çalışma Bakanlığı'na başvurdu ve Bakanlığın, Laspetkim-İş'i görüşmeye çağırmasını talep etti.

Bakan, sendikaya görüşme için çağrı yaptı. Laspetkim-İş bu çağrıya da gitmedi. Bunun üzerine, Çalışma Bakanlığı, işçi sendikasının gelmediğini belirterek uyuşmazlık tutanağı tuttu. Ancak Laspetkim-İş Yargıtay'a başvurarak, Bakanlığın böyle bir yetkisinin olmadığını, çünkü işkolu düzeyinde değil, işyeri düzeyinde sözleşmenin sözkonusu olduğunu öne sürdü. Yargıtay, Laspetkim-İş'in savımı haklı buldu, Bakanlığın işlemini geçersiz saydı ve kararı sendikanın lehine bozdu.

Bundan sonraki gelişmeler ise şöyledir:

Taraflar gayriresmi olarak görüşüyorlar. Kiplas, önce altı işyerinin birlikte müzakeresi için ısrar ediyor. Laspetkim-İş de eski görüşünde ısrar ediyor, ayrı ayrı olsun diyor. Sonunda Kiplas, Laspetkim-İş'in önerisini, yani her işyeri için ayrı ayrı görüşmeyi kabul ediyor. Ayrıca, Laspetkim-İş, uyuşmazlık tutanağı tutmadan görüşmelere başlamayı diyor. Normal müzakere yürütmeyelim, önce uyuşmazlık tutanağı tatalım, görüşmelere ondan sonra başlayalım diyor.

Tarafların gurup sözleşmesi üzerine görüşleri

Laspetkim-İş, aynı anda beş işyerini de kapsayan bir müzakereye, yani, "gurup sözleşmesi" denen şeye neden karşı çıktığını şöyle anlatıyor:

1- İşyerlerinin konumları farklıdır. Örneğin tekerlek fabrikalarından Lassa'da, ortalama saat ücreti brüt 600 liradır. Lassa, sürekli, asgari ücretle yeni işçi alıyor ve bu durum ortalama ücreti düşürüyor. Oysa, ötekilerinde (Pirelli, Goodyear) saat ücreti brüt 800 liradır. Eğer birlikte müzakere edersek ve yüzdeli ücret zammı uygulanırsa, Lassa işçilerinin ücretleri düşük düzeyde kalacaktır. Zaten bu, Sabancı'nın, öteden beri uyguladığı bir politikadır. Bu sözleşmelerde de, aynı politikayı, Kiplas aracılığıyla dayatmak istiyor. Biz tek tek işyerlerinde ayrı müzakere yürüterek, dengesizliği gidermek istiyoruz.

2- İşveren sendikası, Noramin vb. küçük işyerlerini de guruba dahil ederek, pazarlığı aşağıya çekmek ve düşük düzeyde sözleşme bağlamak niyetindedir. Biz buna karşı çıkıyoruz ve görüşmelerini ayrı ayrı yaparak, farklı taleplerle yürütmek istiyoruz. Böylece gurup sözleşmelerine

İşverenler ve küçük dükkancı sendika yöneticileri, işçi sınıfımızın çıkarına olacak, düzgün bir gurup sözleşmesinin önünde birlikte dikiliyorlar.

karşı çıkıyoruz.

Öte yandan işveren sendikası Kiplas'ın öne sürdüğü düşünce ise şöyle:

"Gurup sözleşmesi derken bu, işyerlerinin farklı durumunu dikkate almayacağız anlamına gelmez. Ücret politikasını işyerlerinin mevcut durumuna göre ayrı ayrı değerlendirebiliriz.

"Evet, işyerleri için ayrı ayrı görüşmeyi kabul ettiğimiz doğrudur, ancak bu, sözleşmeleri ayrı ayrı bağtlayacağımız anlamına gelmez. Hepsinde birlikte anlaşma olursa, sözleşme bağtlanır."

Bunun ötesinde Kiplas, "işçi sendikasının amacı ideolojiktir" vb. gibi, bilinen iddiaları sıralıyor.

Ortada gurup sözleşmesi yok

İşveren sendikalarının, "gurup sözleşmesi" diye ortaya attığı ve bugüne değin ısrarla uyguladığı bu sözleşmelerin anlamı şudur:

Birincisi, gurup sözleşmesi diye öne sürülen, gerçekte, işkolu düzeyinde ortak bir sözleşme değildir. Yürürlük tarihleri aynı olan, ya da ayrı olsa bile, tarihleri birleştirilmek istenen bir gurup işyeri için toplu sözleşme görüşmelerinin birlikte yürütülmesi ve esas olarak da guruba dahil olan tüm işyerlerinin sözleşmesinin aynı anda bağtlanmasıdır. Yani bir veya birkaç işyerinde anlaşma sağlanmış olsa bile, ötekilerinde de anlaşma sağlanmadıkça, hiçbir işyerinde sözleşme bağtlanamıyor. İşveren sendikasının esas olarak dayattığı işte bu oluyor.

İkincisi, her işyeri için ayrı ayrı (ayrı günlerde ya da ayrı görüşme masalarında) müzakereye oturulsa bile, işveren sendikası, iskeleti aynı, temel maddelerinin düzenlenişi aynı olan (ilkeleri aynı olan) bir toplu sözleşme taslağı ile işçilerin karşısına çıkmaktadır. Ve her işyerinin toplu sözleşmesinde bu ortak ilkelerin (sermayenin çıkarlarının örgütlü savunusu) geçerli olmasını dayatıyor.

Üçüncüsü, işveren sendikaları, gurup sözleşmelerine ilişkin açıklamalarında, "biz de eşit işe eşit ücretten yanayız, ücret farklılıklarını ortadan kaldırmak istiyoruz" biçiminde konuşuyorlar. Ne var ki, onların bundan anladığı, tüm işyerlerindeki ücreti, o an yürürlükteki en düşük ücret düzeyine doğru, göreceli olarak aşağı çekmektir. Örneğin, Kiplas'ın Laspetkim-İş sözleşmelerinde yapmak istediği de budur. Noramin gibi düşük ücretli işyerlerini baz almak istiyor.

Kısacası, işveren sendikaları, gurup sözleşmesi kavramını, kendi çıkarları doğrultusunda, her açıdan çarpıtıyorlar. Bunu yaparken de sendikaların yanlış anlayışlarından yararlanıyorlar. Gurup sözleşmesine karşı çıkan sendikalar, karşı çıkma görüntüsü altında, gerçekte tam da işverenlerin istediği türden, çarpık gurup sözleşmeleri imzalıyorlar.

Gurup sözleşmesi değil çarpıgını imzalıyorlar

Tarafların, işyerleri için ayrı ayrı görüşme masasına oturmaları, işyerlerini ayrı ayrı müzakere etmeleri, ama sözleşmelerin aynı anda yürürlüğe girmesi, sendikalara göre gurup sözleşmesine karşı çıkmaktır. Oysa gerçekte bu, tam da işverenlerin istediği tür, çarpık bir "gurup sözleşmesi"dir.

Geçmişte Maden-İş ile Mess görüşmeleri, şimdi de Kiplas ile Laspetkim-İş görüşmeleri buna örnektir. 1977'de Maden-İş, "biz gurup sözleşmesi yapmadık" diye diye, MESS'le, işverenin istediği türden "gurup sözleşmesi" yapmıştı. Şimdi Laspetkim-İş, "ben gurup sözleşmesi yapmıyorum, ayrı ayrı görüşüyorum" dese de, yapılan yine bundan başka bir şey olmayacaktır.

Bu görüşmeleri yürütmeye yetkili olan, tek tek işverenler değil, onların sendikasıdır. Ve işyerlerinin birkaçında anlaşma zemini doğsa bile, ötekilerinde anlaşma sağlanmadığı sürece, toplu sözleşmelerin hiçbirini bağtlanamayacaktır. İşverenlerin asıl istediği de zaten budur. Onlar "gurup sözleşmesi"ni, ücretleri eşitlemek için değil, eşitsizliği olabildiğince geri bir ücret düzeyinde dondurmak için kullanıyorlar.

Gurup sözleşmesinin, gurup sözleşmesi olmasının nedeni, belli

bir işkolunda işgücünün karşılığının bir standarda kavuşturulmasıdır. Böyle bir yaklaşımla ve toplu savaşım, gurup sözleşmesi işçilerin yararına bir araçken, sendika yöneticilerinin yanlış anlayışı yüzünden, işveren yararına işliyor. Hem de gurup sözleşmesi imzalamıyor görünümünü altında!

Küçük dükkancılar kimin malını satıyorlar

Laspetkim-İş, tek tek işyerlerinde görüşme yürüterek, dengesizliği gidermek istiyormuş. Asıl işkolu düzeyinde görüşmeyle, aynı işe aynı ücreti saptayarak dengesizlik giderilir.

İşveren sendikası, en düşük ücreti baz alarak ücret düzeyini aşağıya çekmek istiyorsa, işçi sendikası, en yüksek ücretli işyerlerini baz alarak, toplu pazarlıkta ücret düzeyini yukarıya doğru çeker. Örneğin, Laspetkim-İş, Pirelli'yi, Goodyear'ı lokomotif ya-

parak, guruba giren öteki işyerlerinin kazanımlarını da yukarı çekebilir ve daha başarılı bir sözleşme yapabilir.

İşverenler dengesiz, abuk sabuk öneriler getiriyorlarsa, bunun yaptırım gücü, gurup sözleşmesine karşı çıkmaktan değil, tam tersine gurup sözleşmesini toplu bir silah olarak kullanabilmekten geçmektedir. İşçi sendikası, gurupta yeralan tüm işyerlerinin "birlikte eylemi"ni örgütleyerek, işverenlere en iyi yanıtı verebilir.

Bunlar neden yapılmıyor?

Bir kez, küçük bir bağımsız sendikanın, işkolu düzeyinde toplu savaşım yürütmesinde güçlükler vardır. Bunun çözümü sendikal birliktir. Ama işçiden yana gibi görünen çeşitli gerekçelerle buna yanaşılmıyor ve gerçekte işçinin çıkarlarına zarar veriliyor.

İkincisi, küçük bir bağımsız sendika olmakta ısrar etmekle, küçük dükkancılık arasında yakın bağ vardır. Nitekim, Laspetkim-İş, küçük işyerlerini kollamakta kararlı olduğu için, gurup sözleşmesine düzgün bir işçi bakışı açısıyla yaklaşmıyor.

Laspetkim-İş, Noramin gibi küçük işyerlerinin de guruba katılmasından şikayetçi. Yani, bu durumda, küçük işverenleri kayırmak isteği elini bağıyor, büyük işverenler bunu kullanarak kendilerini de kayırtıyorlar. Şikayet bundandır. Gerçekte istenen eşit işe eşit ücret değil, büyük işyerlerinde yüksek, küçük işyerlerinde düşük ücret olmasıdır.

İşverenler ve küçük dükkancı sendika yöneticileri, işçi sınıfımızın çıkarına olacak, düzgün bir gurup sözleşmesinin önünde birlikte dikiliyorlar.

Olağanüstü Genel Kurulda muhalefetin kaybetmesi birşey değiştirmez

Tezkoop-İş de değişim içindedir

Türk-İş'te sendikal birlik, bugün sınıf savaşımını ilerletmenin en önemli bir anahtarıdır. Sendikal demokrasi, ancak Türk-İş'te birliği **kararlılıkla** savunarak sağlanır.

(PHA-İstanbul)-Tezkoop-İş genel başkanı Kenan Gürbüz'ün Migros grevindeki olumsuz tutumu, İstanbul 3 no'lu şubeyi genel merkezin zıtlasmaşına neden olmuştu. Hem Türk-İş yönetiminden Emin Kul, hem de Kenan Gürbüz, 3 no'lu şubeyi, grevi sona erdirmesi için sıkıştırıyorlardı. 3 no'lu şubenin bir talebi olmamasına karşın, Emin Kul, kendi kendisini arabulucu "atamış" ve işverenle görüşmeler yapıyordu. Bu görüşmelerde, işçi temsilcileri ve şube başkanı Aynur Karaaslan devre dışı tutulmaya çalışılıyor.

Bütün bunlarla bağlı olarak, sendika içinde, özellikle Kenan Gürbüz ve ekibine karşı bir muhalefet bloku oluşmuştu. Bu blok içinde 3 no'lu şubenin etkin bir yeri vardı.

Şube temsilcilerinden aldığımız bilgilere göre, olağanüstü genel

kurul süreci şöyle gelişmiş:

Tezkoop-İş'e bağlı 23 şube var. Olağanüstü genel kurulu 8 şube istemiş. 3 no'lu şube bu konuda başı çekmemiş, kongreyi zamansız bulmuş. Ancak kendisinin de içinde yer aldığı muhalefet dayatınca, onlar da desteklemek zorunda kalmışlar. 3 no'lu şube başkanı Aynur Karaaslan, yaptığı açıklamada, "Migros grevi devam ederken yapılacak bir genel kurul işverene umut verecektir, bu nedenle şu anda böyle bir girişim, greve yarar değil, zarar verir" diyerek olağanüstü genel kurula karşı olduğunu belirtmiş.

Şube yöneticilerinin verdiği bilgiye göre, olağanüstü genel kurulu isteyen muhalefet, sosyal demokrat eğilimli. 3 no'lu şube ise daha solda kalıyormuş.

Bilindiği gibi, olağanüstü genel kurul aralık ayında yapıldı. Düşürülmek istenen Kenan Gürbüz

genel kurulda yeniden başkan seçildi. Sendika yönetimi daha da sağa kaydı. Genel sekreter, eğitim sekreteri, bir yönetim kurulu üyesi değişti. 3 no'lu şubeden merkez yönetime adaylığını koyan şube sekreteri seçilemedi. Kenan Gürbüz, muhalefetin bir bölümüyle (2 no'lu şubeyle) anlaşıp, onları yanına çekerek başkanlığı kazandı. Muhalefet 7-8 oyla kaybetti.

Tezkoop-İş Olağanüstü Genel Kurulu'nda, muhalefet seçimi kaybetti. Ama bu genel kurul bile gösteriyor ki, Türk-İş, büyük bir değişimin içindedir. Tabandan yükselen militan işçi hareketi, sağ yönetimleri sarsmaktadır.

Türk-İş'te sendikal birlik, bugün sınıf savaşımını ilerletmenin en önemli bir anahtarıdır. Sendikal demokrasi, ancak Türk-İş'te birliği **kararlılıkla** savunarak sağlanır.

Sosyalist Parti'nin görüşleri, köhnemiş, eski burjuva görüşlerdir.

Kimseyi aldatamazlar!

SP yöneticileri, partiyi kurdukları gün Anıtkabir'i ziyaret ederek Atatürk'e saygı duruşunda bulundular(!) Bunlar, değil sınıfın önünde yürümek, işçi sınıfının geri kesimlerinin bile gerisinden geliyorlar. Atatürkçülüğün burjuva ideolojisi olduğu, özellikle faşizm döneminde kullanılmasından sonra, iyice açığa çıktığı için kimsenin Atatürk'e saygısı kalmadı. Bu nedenle, burjuvazinin akıllı siyasetçileri ve kalemleri bile Atatürkçülük edebiyatını epeyce geri çektiler. SP yöneticileri ise, halkta ölen burjuva değerleri yeniden canlandırma çabasındalar.

Nurten Keskin

Bir süre önce birleşik resimler, "burjuva düzenin krizini çözmek" için yola koyulmuşlar. Yağcı ve Sargın "legal bir parti" kurmak üzere Türkiye'ye gelmişlerdi. Burjuvazinin bunalımını gidermeye yardımcı olanlar kervanına bir gurup daha katıldı. 1 Şubat'ta Sosyalist Parti (SP) kuruldu. Aybar'ın partisi ise sırada bekliyor.

SP'nin sözcüsü Yalçın Büyükdaglı SP'nin Türkiye'nin sorunlarına bakışını şöyle özetliyor:

"Düzen bir krizin içindedir. Düzen partileri de Türkiye'nin sorunlarına çözüm getirememiştir... Türkiye ekonomisi bir bıçak sırtındadır. Düzen partileri doğudaki olaylara bir çözüm getirememiştir, olaylar güçlenerek sürmektedir." (Tercüman, 1 Şubat 1988)

Yalçın Büyükdaglı, burjuva partilerini "düzen partileri" diye suçluyor. Peki ama "düzenin krizini", "bıçak sırtındaki Türkiye ekonomisi"ni, işçi sınıfının düzeni devirmek için yararlanacağı fırsatlar olarak değil de, çözmek gereken sorunlar olarak gören bir parti, kendisi düzen partisi değil de nedir? Açık ki SP reformist, "sol" bir düzen partisidir.

Proletarya diktatörlüğünü savunmamak "aklıbaşında"lıkmiş(!)

Sosyalist Parti de proletarya diktatörlüğünü yatsıyan koroya katıldı. Üstelik, bunu, proletarya diktatörlüğünü savunmamayı "aklıbaşında"lık sayarak yapıyor. SP Genel Başkanı Ferit İlseven, bir gazetecinin proletarya diktatörlüğü konusundaki sorusunu şöyle yanıtıyor:

"Ben bu soruyu talihsizlik olarak niteliyorum. Buna Türkiye'de kimin ne şekilde cevap vereceği malumdur. Buna verilecek cevabın karşılığı açık şekilde Türk Ceza Kanunu'nda 8 seneden başlar... Aklıbaşında olan bir sosyalistin tartışma şartları sağlanmadan, Türkiye'de bu konuyu tartışabileceğini sanmıyorum. Birakalım proletarya diktatörlüğünü biz, 'proletarya iktidarını kuracağımız' dediği için sosyalist partilerin yasaklandığını biliyoruz." (Tercüman, 2 Şubat 1988)

SP'nin, düzen sınırlarını aşmayan bir parti olduğu, bu soruya İlseven'in verdiği yanıtın da bellidir.

İlseven, proletarya diktatörlüğüne ilişkin soruyu, "buna Türki-

ye'de kimin ne cevap vereceği malumdur" diye yanıtlayarak, aklısra, aslında "savunmuş da, koşullar gereği savunamıyormuş" izlenimini yaratmaya çalışıyor. Ama, malum olan birşey var ki, proletarya diktatörlüğü açık seçik olarak programa koyulmadan, ikircimsiz biçimde savunulmadan, işçi sınıfının çıkarlarını savunuyor denemez.

SP'liler "aklıbaşında olan bir sosyalistin tartışma şartları sağlanmadan bu konuyu tartışabileceğini sanmıyorum" diyerek de tartışma ortamının sağlanmasını burjuvaziden belediklerini gösteriyorlar. Ayrıca, bunların "aklıbaşında"lık ölçüsü de bir garip.

Bu ölçüye göre bugün proletarya diktatörlüğünü savunmamak "aklıbaşında"lık oluyor(!) Tercüman gazetesi de çok "aklıbaşında" davranmış(!) SP'lilerin basın toplantısına ayırdığı bölüme, güya proletarya diktatörlüğünün ne demek olduğunu anlatan, ama gerçekte tamamen çarpıtan ve karalayan bir kutu koymuş.

SP demokrat bile değildir

SP Genel Başkanı İlseven, Kürt sorunu hakkındaki bir soruya verdiği yanıtta da şöyle diyor:

"Doğu'daki olaylar bir türlü önlenememiştir... Anarşi ve terör diye suçlanan olayların bastırılması bir yana, tam tersine daha yüksek bir safhaya çıktığı yönünde basında yorumlar yapılıyor." (Tercüman, 2 Şubat 1988)

SP'lilerin değil devrimcilikle, demokratlıkla bile uzaktan yakından ilgileri yoktur. Bunlar, birakın demokrasinin ölçütü olan, Kürt ulusunun ayrılma hakkını tanımayı, Kürt adını bile ağızlarına almaya korkuyorlar. Kürt sorununa "doğu sorunu" diyorlar. Üstüne üstlük "Doğu'daki olaylar bir türlü önlenememiştir" hatta "bastırılmamıştır" diyerek ağlaşıyorlar.

Bir devrimci, ezilen bir ulusun başkaldırısının yükselmesinden ürküntü duyabilir mi? Tersine bu başkaldırını destekler, yükselmelerinden sevinç duyar, onun, işçi sınıfının devrim kanalına akması için çalışır. Bunlar ise, Kürt sorunu azarsa devrim yine yakına gelir diye bilinçaltı korkularını dile getiriyorlar.

İşçi sınıfı, baskının ve ezginin her türüne karşı çıkar, baskıya ve ezgiye karşı, bütün başkaldırları destekler. Demokrat, hem ulusların, ayrılma hakkı dahil, kendi yazgılarını belirleme hakkını sa-

vunur, hem de ezilen ulusun haksızlığa başkaldırısına ikircimsiz destek verir. SP, demokrasinin d'si bile olamıyor. SP, devrimci ya da demokrat falan değil, düzen yamayıcı, reformist bir partidir.

SP gerici şiddetin yanındadır

SP Genel Başkanı İlseven, aynı basın toplantısında, bir gazetecinin, "teröre karşı olup olmadıkların" biçimindeki sorusuna şu yanıtı veriyor:

"Daha önceki sorularda, eylemleri, silahlı hareketler soruldu. Bunların bireysel terör eylemleri olduğunu söyledim." (Tercüman, 3 Şubat 1988)

İlseven'in bu yanıtının ardında, devrimci şiddete karşı olan bir anlayış vardır. Öte yandan, İlseven, "bana siz terörün tamamen karşısında mısınız" diye sorduğunuzda "tamamen karşıyım" diye cevap veremiyorum" diyor. Karşısında olmadığı teröre bizim Kurtuluş Savaşı'ndan ve daha başka örnekler veriyor ve şöyle diyor:

"Örneğin Vietnam... Filistin'deki direniş, Afgan mücahitlerinin Sovyetler'e karşı başlattığı milli kurtuluş hareketi... Şüphesiz insanın onurunu korumak, demokrasiyi savunmak için başka yolu kalmadığı içindir. Bugün Türkiye'nin bir Milli Kurtuluş Savaşı içine girmesi söz konusu değildir. Olmayan şeyi tartışmanın anlamı yok." (Tercüman, 3 Şubat 1988)

Yanıttan görülüyor ki, karşı olmadıkları terörün içinde, Afgan gericilerinin karşı-devrimci terörü de var(!) İşin bir yanı bu. Öteki yanı ise, Türkiye için devrimci şiddetin gerekli olmadığını oldukça dolaysız olarak söylemeledir. Öz olarak şunu diyorlar: Milli Kurtuluş Savaşlarında, halk

şiddete başvurabilir, ama bugün Türkiye bir milli kurtuluş savaşı vermeyeceğine göre devrimci şiddet gerekmecektir.

İşçinin sınıf savaşımı, devrim gibi kavramlar SP'nin ufkuna bile girmiyor. Ama Afgan gericisinin karşı-devrimci şiddeti giriyor. Yani SP, terörün yanında olduğu yerde de devrimcisinin değil gericisinin yanında duruyor.

Atatürkçü "sol": SP

SP yöneticileri, partiyi kurdukları gün Anıtkabir'i ziyaret ederek Atatürk'e saygı duruşunda bulundular(!)

Bunlar, değil sınıfın önünde yürümek, işçi sınıfının geri kesimlerinin bile gerisinden geliyorlar. Atatürkçülüğün burjuva ideolojisi olduğu, özellikle faşizm döneminde kullanılmasından sonra, iyice açığa çıktığı için kimsenin Atatürk'e saygısı kalmadı. Bu nedenle, burjuvazinin akıllı siyasetçileri ve kalemleri bile Atatürkçülük edebiyatını epeyce geri çektiler. SP yöneticileri ise, halkta ölen burjuva değerleri yeniden canlandırma çabasındalar. İlseven'in Anıtkabir özel defterine yazdığı sözleri ibreti alem olsun diye özetle aktarıyoruz:

"Milli Kurtuluş Savaşı'mızın büyük önderi ve Cumhuriyet'imizin kurucusu Aziz Atatürk,

"Sosyalist Parti, senin Milli Kurtuluş Savaşı'nda ve Cumhuriyet devriminde billurlaşan ilkelerine, bugün ülkemizde en çok ihtiyaç duyulduğu bir sırada kuruldu... Bugün seni sadece törenlerde anan, ülkemize büyük bir çağdaşlaşma atılımı kazandıran düşünceni bir heykelle, bir taş yığınına indirgeyen anlayışı reddediyor, ilkelerini ve geliştirme kararlılığımızı bir daha vurguluyoruz." (Tercüman, 3 Şubat 1988)

Eklenecek birşey yok. Bunlar iflah olmaz Atatürkçüler, yani

Birleşik resimler, Atılım ve Çark-Başak'ın yayınının durdurulduğunu, yeni yayınlamaya başladıkları ve "birlik ve yasallık" belgisi altında çıkan Yeni Yol'da duyurdular.

Yolları açık olmayacak

Birleşik resimler, Atılım ve Çark-Başak'ın yayınının durdurulduğunu, yeni yayınlamaya başladıklarını ve "birlik ve yasallık" belgisi altında çıkan Yeni Yol'da duyurdular.

Atılım partimizin yeniden örgütlenme ve atılım döneminin en önemli bir ürünüydü. İlk başlarda, doğrusuyla, yanlışıyla ama gerçek bir atılımın sözcüsüydü.

Partinin bir yayın organı da, 1977 Konferansı kararlarında belirtildiği gibi İşçinin Sesi'ydi. Bir dönem, her iki yayın organı da İngiltere Parti Komitesi'nce basılıp dağıtılıyordu.

Ülkede sınıf savaşı yükselip, devrimci durumun gerekleri dayattıkça, Atılım la İşçinin Sesi'nin arasında belirgin farklar doğmaya başladı. İşçinin Sesi, özüyle sözleriyle komünist tutum alarak, gerçekten işçinin sesi olma işlevini yerine getirirken, Atılım, parti

yönetimine çöreklenen oportünizmin donuk bir oyuncuğu haline gelmekteydi.

1979'da patlak veren parti içi kavgaya süresince Atılım, giderek, TKP'nin 1974 atılımının onuruna sahip olmayan, hepten ruhsuz bir kağıt tomanı oldu. Son yıllarda ise, oportünizm hızlı bir evrim geçirdi, oportünizm olmaktan bile çıkıp sosyal demokratlaştı. Atılım adı artık resmilere yük olmaya başlamıştı. En sonunda Atılım'dan da kurtuldular.

1974 Atılım'ının onuru da, işçi sınıfının budanmış komünist görüşlerinin ve devrimci soyunmuş militan örgütlenmesinin onuru da bugün Türkiye Komünist Partisi Merkez Organı İşçinin Sesi'nde temsil ediliyor.

Komünistlerin kararlı kavgası ile partiyi likide etmeleri engellenen, sonuçta kendilerini likide ederek, sırtlarında zar zor taşıdık-

iflah olmaz burjuva reformistlerdir.

Son birkaç nokta

SP kurucularından Ziya Tatar "Türkiye'de ilk kez bir partinin programı önceden tartışılarak oluşturuyor, bu bile büyük olaydır" diyor. (2000'e Doğru, 3-9 Ocak 1988)

SP'lilere bir hatırlatma yapmak gerekiyor. 1983'te TKP'nin dördüncü program taslağı tartışmaya açıldığı zaman 682 öneri gelmiş, ardından öneriler ışığında ikinci bir taslak hazırlanmıştır. O da pek çok öneri almıştır. Bu öneriler ışığında son biçimine kavuşan TKP programı 1985'te, 5. Kongre'de onaylanmıştır.

SP'nin program hazırlığı değil büyük olay, olay bile değildir. Nitekim, SP'li Ahmet Aka şöyle diyor:

"Taslağımızın yeterli ilgiyi gördüğü, beklediğimiz ölçüde eleştiri ve öneri aldığımız ne yazık ki söylenemez." (Saçak, Ocak 1988)

Gerçekten de SP'liler, burjuva legalitesinden neler neler bekliyorlardı. Beklediklerini bulamadılar.

Son olarak "Sosyalist Parti" adı üzerine birkaç şey söyleyelim. Sosyalist adını taşımaları, işçi sınıfını aldatılabileme amacından başka birşeyi anlatmıyor. Yukarıda örneklediğimiz gibi, sosyalizmin en temel konularında burjuva görüş taşıyorlar.

Zaten bugün dünyada sosyalist adını taşıyan partilerin gerçekte sosyalizmle bir ilgileri kalmamıştır. Hemen hemen tüm ülkelerde bu adı taşıyan partiler sosyal demokrat partiler haline gelmiştir. Ama onlar bir süreç içinde bugüne gelmiştir. Bizimkiler ise doğuştan sosyal demokrat olarak doğdu. Böyle olduğu için de, işçi sınıfı açısından ölü doğdu.

ları onurlu TKP adını terkeden birleşik resimlerin yeni yayınlarının adı da Yeni Yol!

Tencere yuvarlanıp kapağını buluyor. Bu yanda, Türkiye Komünist Partisi var. Merkez Organı'nın adı İşçinin Sesi! O yanda varlıklarını "birlik ve yasallık" belgisiyle açıklayan birleşik sosyal demokrat resimler, TBKP var. Yayınlarının adı, aynı zamanda yollarını anlatıyor. Yeni Yol!

Ne hoş raslantı. Bir yanda işçinin sesi yükseliyor! Öte yanda, resimler, dünya resimlerinin, dünya işçi sınıfına karşı emperyalizmle işbirliği çizgisinin "yeni" burjuva yolunda yürüyorlar.

Eslikikten dökülen burjuvazinin yolunda ne gibi bir "yenilik" olabilir ki? Artık her türlü yenilik, yalnızca ve yalnızca işçi sınıfının yükselen sesiyle duyurulabilir. "Yeni" Yol ölü doğmuştur!

Son Kürt sorunu tartışması SHP'nin anti-demokratik yüzünü bir kez daha sergiledi.

Kürtler azınlık bilmez deneysel değilse SHP demokrat bile değildir

SHP, "Doğu ve Güneydoğu" diye adlandırdığı Kürdistan'da, "en etkin önlemleri alacağız, hiç kimse bizi bu görevi yapmaktan alıkoymaz" diyor. En etkin önlem, Kürtleri ayrı bir ulus olarak kabul etmek ve onların, ayrılma dahil, kendi kaderlerini tayin hakkını ikircimsiz tanımaktır. Buna var mısınız? Tabii ki yoksunuz. O halde işçi sınıfı sizi hain görevinizden alıkoymacaktır.

19 Ocak 1988'de, SHP milletvekili M.A. Eren'in Meclis'te yaptığı "Kürt sorunu" konuşması burjuvazi arasında büyük tepki uyanırdı.

M.A. Eren'in, burjuvazinin çıkarını düşünerek yaptığı bu konuşmanın demokratikle uzaktan yakından bir ilgisi yoktu. Ama tam Davos'a hazırlanırken, Bulgaristan'daki Türklerin yanı sıra Batı Trakya'daki, Türklerin de hakları(!) aranırken, Avrupa ve ABD'den yeni krediler beklenirken M.A. Eren'in böyle bir patavatsızlık etmesi zamanlama açısından talihsizlikti. Üstüne üstlük, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi halkın tüm kesimleri, huzursuzluğunun çözümünü daha büyük kavgalarda görmeye başlamış ve buna hazırlık yapıyordu.

M.A. Eren'in konuşmasına tepkinin daha birçok nedeni sayılabilir. Bütün bu nedenlerle, ortaklık karışı.

M.A. Eren'in Mecliste özeleştirisi yapması için öteki partilerin fazlaca uğraşmasına gerek kalmadı. Burjuva basının biraz sıkıştırmasıyla SHP'nin içi toz duman oldu.

CHP'nin, SHP içindeki eski kurmayları, Baykal, Topuz ekibi

Eren'i parti yüksek disiplin kuruluna vermek için kolları sıvadılar. İnönü de Eren'in parti yüksek disiplin kuruluna verilip cezalandırılmasını istedi. Daha Eren'in disiplin kuruluna verilme kararı gerçekleşmeden, İnönü verecek cezayı da biçti: "uyarı veya kınama şeklinde olsun" dedi. SHP gurup yönetim kurulu toplantısında Eren'in durumu uzun uzun tartışıldı. Oylama sonucunda Eren'i disiplin kuruluna götürecek çoğunluk sağlanamadı.

Eren'i disiplin kuruluna çekerek cezalandırma çarpışmaları içindeki Topuz'un başvurularına, SHP'nin sivri çocuğu Sağlar'ın verdiği yanıt, SHP'deki bunalımı yansıtmaya açısından ilginçtir: "İstifalar ve adaylıklar nedeniyle yüksek disiplin kurulu kalmadı Ali bey."

Sınıf savaşımının kısa zamanda yükseldiği Türkiye gibi bir ülkede, SHP'nin uyuz bir burjuva muhafefet olması, onu derin çalkantılara soktu. Sosyal demokrasiden bunun ötesini beklemek zaten hamlik ve kendini aldatmak olurdu. M.A. Eren'in, Fikri Sağlar'ın vb. "demokrat", "solcu" görünümü demagojik çıkışları, hiç değilse bu yoldan bir parça itibar toplama çarpışlarından

başka bir anlam taşıyor. Ama bunu bile tutarlı bir şekilde sürdüremediler.

M.A. Eren'in yaptığı özeleştirisi konuşması onları buldukları yerden daha geriye itti. Bununla da yetinmeyip, SHP'nin meclis gurubu bir "tepki bildirisi" yayınladı. Bu bildiri -Tercüman gazetesinin Lozan anlaşması katkısıyla- SHP'nin kimliğini tamı tamına ortaya koydu. Yedi maddeden oluşan bu bildirinin her maddesi çıplak şovenizmle temellendirildi.

Birinci madde şöyle diyor:

"... Lozan antlaşması, Türkiye'de azınlık olarak, sadece Hıristiyan ve Musevi vatandaşlarımızı saymıştır. Ana dilleri Kürtçe, Arapça, Lazca ya da başka dillerden olan vatandaşlar, azınlık diye yorumlanamazlar ve adlandırılmazlar. Bunu kabul etmiyoruz. Etnik kökeni, anadilleri ne olursa olsun hepsi Türk vatandaşdır"

Bir kere sosyal demokratların dediği gibi Kürtler azınlık değil, ulustur. İkincisi, savaşım yalnızca dil üzerinde değil, ayrı devlet kurma hakkı üzerinde yürümeğe bağlı olarak, Kürtleri, Lazlarla, Araplarla vb. aynı kefeye koymak, elmayla armudu toplamak gibi bir şeydir. Bu şovenistler Hıristiyanları bile azınlıklar kategorisine koyarken, koca Kürt ulusunu, değil ulus, azınlık olarak görmüyorlar.

İkinci maddede "kültür ya da mezhep farklarını siyaset için malzeme yapmak yanlıştır" deniyor. Ama burjuvazi bunu, hem de en anti-demokratik bir yönde, sürekli yapıyor ve yapmaktadır. Bu onun sahtekar, yalancı karakterinin bir parçasıdır. Fark varsa ve sorun yaratıyorsa, çözüm, ne

siyasete malzeme yapmak, ne malzeme yapmamak adına ilgisiz kalmaktır. Çözüm demokratik bir siyaset uygulamaktır.

Üçüncü maddede, "... ulusal bütünlüğümüz için tüm ayrımcı akımların karşısındayız" deniyor. Bu, bilmediğimiz bir şey değil. Biz sizin ne kadar anti-demokratik olduğunuzu bilerek savaşıyoruz. Ama siz halka şunu bir daha açıklayın: Türk ulusunda bile bütünlük tarihe gömülmüş, sınıfsal ayrımlar gün gibi net görülünce, siz başka bir ulusu bütünlüğünüz içine ne yüzle, nasıl katabiliyorsunuz?

Diğer maddelerde de, Doğu ve Güneydoğu'da zorla asimilasyon uygulamalarını utangaç bir biçimde, kovuşturma, işkence, eşitsizlik, haksızlıklar ve baskılar olarak

belirttikten sonra, haksızlıkları "... her fırsatta en etkili şekilde dile getireceğiz, hiç kimse bizi bu görevi yapmaktan alıkoymaz" diye belirtiyor.

SHP haksızlıklara, işkencelere, eşitsizliğe karşı(!) en etkin önlemleri alacağız derken, sosyal demokrasinin kemiksizliğini, iki yüzlülüğünü dile getiriyor. Bunlara sormak gerekir. En etkin önlem Kürt ulusunun varlığını kabul etmek ve ayrılma dahil, kendi kaderlerini kendilerinin belirleme hakkını tanımaktır. Kürt ulusunun ayrı devlet kurma hakkını tanıyan musunuz? Bunun için ikircimsiz savaşıma var mısınız? Tabii ki yoksunuz. Öyleyse sizler, burjuva demokrati değil, burjuva liberali bile kolay kolay olamazsınız.

Cumhuriyet gazetesi, demokratlık ve anti-emperyalizm maskesi altında düpedüz şovenizm yapıyor.

Şovenizm kürsüsünden "anti-şovenist" nutuklar

Emperyalist odaklar, her zaman ulusal sorunları şu ya da bu yönde kışkırtır, kendi çıkarlarına alet etmeye çalışırlar. Ancak birincisi, emperyalist kışkırtmalara verilecek doğru yanıt, ezilen ulusun ayrılma dahil tüm demokratik haklarını ikircimsiz savunmaktır. İkincisi, Türkiye'de aynen böyle bir emperyalist odak olma yolunda çabalayıp duruyor. Anti emperyalist olunacaksa, önce onun kışkırtmalarına karşı durmak gerekiyor

M.A. Eren'in Mecliste yaptığı konuşmanın ardından, 27 Ocak 1988 tarihli Cumhuriyet'te İnönü'nün "Kürtler azınlık değildir" sözü yayımlandı. 28-29 Ocak 1988 tarihinde İlhan Selçuk'un iki gün arka arkaya "Azınlık" ve "Şovenizm" başlıklı yazıları yayımlandı.

Selçuk, "Azınlık" yazısında M.A. Eren'in konuşmasını tasvip ediyor ve bu kadar tepki toplamasının anlamsızlığını belirttiikten sonra, İnönü'nün yaklaşımını "gerçekçi", "dengeleyici" ve "sağlam" bulduğunu söylüyor.

Yazısının sonunu, kendisini ve kendisi gibi olanları "demokratlaştırarak"(!) noktalyor:

"Çağımızda 'azınlık hakları' bir ayrımlı vurguladığı için aşılıdır. Ayrımcılığın her türlüüne karşı olmakla demokratlaşmak artık eşanlamlı değil mi?"

Alıntıdan da görüldüğü gibi, liberallerde zaten incecik bir zar gibi kalan demokratlık, ulusal sorunda, bir anda hepten dökülüyor. Kürt ulusunun ayrı bir ulus olduğunu, ayrı bir devlet kurma hakkı olduğunu yadsımakla, "demokratlık"(!) arasında, ancak böylesine cambazlıkla bir "bağ" kurulabilirdi.

"Şovenizm" başlıklı yazıda da aynı cambazlığı görüyoruz:

"Türkiye'de yaşayan halkı birbirine düşürüp, bizi birbirimize kırdırarak, Cumhuriyet devletini içinden yıkmak isteyen emperyalist odaklar, toplumsal yapıdaki çelişkilerin düşmanlığa dönüşmesini istemezler mi? Cumhuriyetimiz, demokratik rejimin insan hakları temelini oturtulacaksa, Türkiye'de şovenizm nasıl benimsenebilir?"

İ. Selçuk, burada da sözde "Kürtlere şovenizm yapmayalım" diyor ama iş ayrılma hakkına gelince, bu, "emperyalist odakların devleti içinden yıkması" oluveriyor. Yani burada da Kürt ulusunun haklarını yadsımakla

Bir şovenizm incisi:

"Kemalist milliyetçilik, çağdışına düşmüş 'şovenizm' değildir. Önce bu gerçeği benimseyelim" (İlhan Selçuk, Cumhuriyet, 28 Ocak 1988)

Bu gerçeği yürekte benimsiyoruz. Kemalist milliyetçilik, çağdışına düşmüş şovenizm değil, çağdaş şovenizmdir.

"anti-emperyalistlik"(!) arasında cambazlık yapıyor.

Nitekim, Cumhuriyet gazetesinin Kürt sorununa yaklaşımı, geneliyle bu çarpıtmayı taşıyor.

30 Ocak 1988 tarihli Cumhuriyet'te, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Kongre'ye sunduğu raporla, SHP'nin "tepki bildirisi" alt alta yayınlanmış. Üstte, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın raporunda, "azınlık asimilasyonu, Türkiye'nin resmi politikasıdır" deniyor. Hemen altında da SHP'nin "ayrımcılığın karşısındayız" başlıklı bildirisi yer alıyor.

Böylece Cumhuriyet, okuyucuya, "bakın gördüğünüz gibi, Kürt sorununu emperyalizm yaratıyor, bizi birbirimize düşman ederek kırdırarak istiyor, aslında böyle bir sorun yok" imajı vermeye çalışıyor.

Emperyalist odaklar, her zaman ulusal sorunları şu ya da bu yönde kışkırtır, kendi çıkarlarına alet etmeye çalışırlar. Ancak birincisi, emperyalist kışkırtmalara verilecek doğru yanıt, ezilen ulusun ayrılma dahil tüm demokratik haklarını ikircimsiz savunmaktır. İkincisi, Türkiye'de aynen

böyle bir emperyalist odak olma yolunda çabalayıp duruyor. Anti emperyalist olunacaksa, önce onun kışkırtmalarına karşı durmak gerekiyor

Cumhuriyet ve İlhan Selçuk, bunları yapmayarak düpedüz şovenizm propagandası yapmış oluyor.

Sayfayı hazırlayan:

Korhan Coşkun

Öğrenciler yığınsal eylem istiyor

Bugün öğrenci gençliğin geldiği aşamada, liderlik boşluğu kendini yakıcı olarak hissettirmektedir. Tepkisini sokaklara dökmeye hazır gençlik, bu boşluğun sancılarını çekmektedir.

Işık Selin

Bugün öğrenci gençliğin geldiği aşamada, liderlik boşluğu kendini yakıcı olarak hissettirmektedir. Tepkisini sokaklara dökmeye hazır gençlik, bu boşluğun sancılarını çekmektedir.

Bilindiği gibi öğrenci derneklerinin oluşturduğu "Türkiye platformu", başlangıçta ortak toplantılar gerçekleştirebiliyor ve ortak kararlar alabiliyordu. Ama "yasal" sorunlar gibi çeşitli nedenlerle, kolay toplanamaz oldu.

Türkiye öğrenci derneklerinin ortak yayın organı olarak başlangıçta *Öğrenci Postası* çıktı. Öğrenciler arasında son sayısı Ekim 1987'de çıkan *Öğrenci Postası*'nin içi kof "birlik" çığırkanlığına karşı mücadele gerek fikri yayılıyordu ki, yayın kesildi. Yeni bir ortak yayın organı arayışı ise sürüyor.

Ote yandan, İstanbul'daki öğrenci derneklerinin temsilci ve gözlemcilerinin katılımıyla oluşan İstanbul platformu var. Türkiye platformunun sorunları İstanbul platformuna yansıdığı için, bu platform da işlevsizleşti.

Buna bir de, İstanbul'daki fakültelerin bölük pörçüklüğü nedeniyle öğrenci birliklerinin dağılıklığı sorunu ekleniyor. Örneğin, İstanbul Teknik Üniversitesi'nin her bir mühendislik fakültesi için ayrı bir öğrenci derneği var. Kampüsler ayrı ayrı yerlerde. ODTÜ gibi tek kampüs ortamında, çeşitli fakülteleri kapsayan bir tek öğrenci birliğinin varlığı ise büyük avantaj oluyor.

Lafa, bahaneyeye değil, işe, eyleme, yönelik *Merkezi Öğrenci*

Birliği'nin kurulmasına ihtiyac gün be gün artmaktadır.

Militanlık artıyor

Önce, öğrenci derneklerinin ve öğrencilerin bugünkü durumu üzerine kısaca gözlemlerimi sıralamak istiyorum:

En başta şunu açık bir şekilde koymak gerekir. Politikaya ilgi ve savaştan anlayış öğrenci gençlik arasında hızla yayılıyor. Öğrenciler, okul somutunda dernek çalışmalarıyla daha fazla ilgilenmek istiyorlar. Ancak, dernek yöneticilerinin, öğrencinin genelinin katılımını engelleyici tutumları (kararların önceden alınması gibi), bu ilginin büyümesini, aktifleşmesini engelliyor.

Bu tutumların yansımalarını eylemlerde de görebiliriz. Örneğin, yemek boykotuna gidileceği, genel olarak, yaklaşık bir hafta öncesinden, dernek etrafında kümelenen öğrenciler tarafından bilinir. Ancak, dernek toplantı vb., düzenlemeden önce karar alıyor, daha sonra öğrencilere duyurmayı başlıyor.

Öğrenci derneği çalışmasıyla ilgilenip de henüz siyasal eğilimi belirginleşmemiş öğrencilerin sayısı küçümsemeyecek kadar fazladır. Bu kategoride yer alan öğrenciler, siyasetlerin somut işten kopuk, kısır tartışması sonucu, dernek çalışmalarına soğukluk duyuyorlar.

Şimdi de ocak ayı içindeki eylemlere kısaca bir bakalım.

Aralık zamlarından sonra, "İstanbul platformu"na zamları protesto etmek amacıyla bir eylem yapılması önerisi getirildi. Tar-

tışmalardan bir sonuç alınmadı ve öneriyi getiren grup öneriyi geri çekti. Malum resmi görüş, bu öneriyi, "böyle bir olaya karşı eylem, öğrencilerin işi değil, bunu toplumun diğer kesimlerinden bir karar çıkarsa birlikte yaparız" diye karşı çıktı. Ve platform düzeyinde olay böyle kapandı.

Ardından *Yeni Çözüm*, aralık ayının sonuna doğru eylem kararı alıyor. Ama yer ve zaman dışarıya sızdığı için günü değiştiriliyor. Bir komite oluşturulup, tekrar karar alınıyor. En az 150-200 kişi katılabilecekken, zaman ayarlamasındaki eksiklikler sonucunda 50 kişinin katıldığı korsan miting düzenlendi. (7 Ocak, Beyazıt mitingi)

Gemi İnşaat Fakültesi, Öğrenci Derneği'nin (GİFÖD) 7 Ocak eylemi oldu. Bu fakülte dekanlığı ile polis arasındaki işbirliği sonucunda, okulun huzurunu bozuyor gerekçeyle dernek üyesi öğrenciler için soruşturma açıldı. Bu soruşturmanın sonuçları, okuldan uzaklaştırma ve atılmaya kadar dayandı.

Korsan mitingin düzenlendiği gün, öğrenci derneği, hem yukarıdaki durumu, hem de öğrenci derneklerinin bundan böyle kültür ve sanat kolları kuramayacağına ilişkin çıkarılan yeni yönetmeliği protesto etmek için basın açıklaması yapmayı kararlaştırdı. Organizasyon iyi olmadığından katılım az oldu. 25 kişi Taşkışla bahçesinde toplanıp açıklamayı okurken, polis çembere alıp, yakalayabildiği öğrencileri götürdü.

Bu olayın ertesi günü Maçka Maden Fakültesi'nde yemek boykotu yapıldı.

12 Ocak *Milliyet* gazetesi önündeki basın açıklaması. Beyazıt'taki korsan eylemden sonra, öğrenci derneklerine yönelen baskıları ve *Milliyet* gazetesinde çıkan haberleri (öğrenci derneklerinin illegal örgütlerle ilişkilerinde olduğu) protesto etmek

için İstanbul Üniversitesi öğrencileri bu eylemi düzenlediler.

Korsan mitingden sonra baskıların yoğunlaşması, yurtlarda aramaların başlaması, *Yarıncı*'ların "bu öğrenci eylemi değildi" demeleri, eylem üzerine tartışmaların yoğunlaşmasını getirdi. 12 Ocak'ta *Milliyet* gazetesi önünde okunmak istenen basın açıklaması olsun, baskıları protesto etmek için yapılan diğer açıklamalarda olsun, hep, *Yarın*'cılarının "bizim yasadışı örgüt ve eylemlerle bir ilgimiz yoktur" teması üzerine kurulu.

Öğrenciler ne diyor?

Öğrencilerin önemli bir bölümü, bu durumdan, ve organizasyon bozukluğundan şikayet ediyor. Kendilerine hiçbir şey danışılmadığını, alınan kararlara katılmadıklarını belirtiyorlar. Özellikle henüz eğilimini belirlememiş olanlar, bu tutumu "dayatmacı" olarak nitelendiriyorlar. *Yarın* gibi pasifist akımlara karşı tepki duyuyorlar. Eylem yapmanın gerekli olduğuna inanıyorlar.

Henüz eğilimini belirlememiş olan öğrenciler arasında, bu yıldan itibaren, "artık biz de bir tutum belirleyelim" anlayışı gelişmeye başladı. Şimdilik, "siyasetlerin hepsinin görüşlerini aktaran yayınlar bulalım, okuyalım, temel kitapları da okuduktan sonra, tercihimizi ona göre yapalım" diyorlar.

Ote yandan, öğrencilerin, ekonomik açıdan zor durumda olmaları nedeniyle, kitap bulmada sıkıntıları var. Kitap bulabilecekleri, oturup okuyabilecekleri ve arkadaşları ile tartışabilecekleri bir ortam onların en büyük özlemleri. Bu koşullar altında kitap bulundurabilen lokal türü bazı yerler oldukça cazip geliyor.

Arada kalan bir bölüm öğrenci ise, öğrencinin her şeyden önce kendisini bilimsel, kültürel açıdan

geliştirmesi gerektiğini savunuyor. Bunlar "sız politikacılar" olunmamasını öneren yığın Dev-Yol artıklarının etkisi altında. Bu yığınlar, örgütlerin geçmişteki hatalarını kullanarak, örgütülülüğe karşı hoşnutsuzluk yaymaya, "katılım" cılık, "sivil toplumcu"-luk vb. gibi parlak görünüşlü ama burjuva özlü propagandalarıyla öğrenciyi politik savaşımın dışına çekmeye çalışıyorlar.

Bu düşüncelerin etkisi altındaki öğrenciler oldukça ilginç konumdalar. Hem "devrimci"lik iddiasından vazgeçmiyorlar, hem de herşeye "karşıt" bir hava estiriyorlar.

Önemli grevler, işçi eylemleri vb. öğrenciler arasında yoğun tartışılan konular arasında. Genelinde ilgisiz olan yok. Geçmiş yıllarda ileri sürülmeye çalışılan, "öğrenci, öğrenci sorunlarıyla ilgilenir, işçi işçi sorunlarıyla ilgilenir" anlayışı gerilerde kalmaya başladı. Ancak siyasetlerin, öğrencilerin, işçi eylemlerine daha fazla katkıda bulunmasını engelleyen çalışma tarzları burada yine kendini hissettirmektedir.

Sonuç olarak öğrencilerin durumu şu noktada toparlanıyor: Eylemlere katılım çok daha fazla olabilir. Katılmayanlar son anda haber aldıklarını, görüşlerine önem verilmediğini, adama gerekşim duyulunca kendilerine gelindiğini söylüyorlar. Bu tip eylemlere katılmanın ancak dernek yapısının düzeltilmesi ve karar aşamasında kendilerinin de bulunduğu zaman sözkonusu olabileceğini düşünüyorlar. Bugünkü dernek ve platform yapısının sağlıksızlığı görüşünde birleşiyorlar. Bozuk düzene karşılık ve tepkilerini örgütlü bir şekilde dile getirmek istiyorlar. Bu isteğin önüne çıkan engeller kısa bir süre sonra yıkılacaktır. 346. sayımızda bir yoldaşımızın da vurguladığı gibi, öğrenciler, bu tikanıklığı yaranları ezip geçecektir.

DIŞ HABERLER

Sovyetler Birliği'nde hisse senedi satışları yayılıyor.

Toplumsal mülkiyet satışa çıkarıldı

Hisse senedi satışları ile yaygınlaştırılacak özel mülkiyet, toplumsal mülkiyetin alanını daraltarak, işçi sınıfının üretim araçlarına sahip olanlarla ve bürokrasi ile hesaplaşma sürecini hızlandıracaktır. Öfke biriktiren işçi sınıfı, sessiz kalmayacak, grevlerle, gösteri ve eylemlerle, sosyalizmi çözmeye soyunmuş bugünkü SBKP yönetiminin hesap soracaktır.

Sovyetler Birliği'nde hisse senetleri satışı ile özel mülkiyet biçimleri çeşitlendirilerek, yaygınlaştırılıyor.

Hisse senedi satışı özelleştirmedi

Sovyetler Birliği'nde önce özel "aile şirketlerine" ve kooperatiflere izin verildi. Sonra da şirketlerin hisse senedi satmalarına izin verildi. İngilizce yayınlanan *Sovyet* gazetesi *Moscow News*'dan aynen alarak, gazetemizin 346. sayısında yayınladığımız, Provesin tarım işletmesinin hisse senedi satış ilanı yalnızca bir örnekti.

Şirketlerin hisse senetlerini orada çalışanların yanı sıra, başkaları da satın alabilecek. Böylece işçi sınıfı adına işletmeye sahip olan devlet, işçi sınıfına danışmadan işletmeyi özelleştiriyor.

Bu özelleştirme işletmede çalışanlarla sınırlanmıyor. Bunun, kapitalist ülkelerde yapılan özelleştirmeden fazla farkı yoktur. Fark şudur ki, kapitalist ülkelerde özel mülkiyetin tabanı genişletiliyor, sosyalist ülkelerde ise, geri adım atılarak, toplumsal mülkiyetin tabanı daraltılıyor. Her ikisi de geniş tabanlı özel mülkiyete doğru ama iki ayrı yönden atılan adımlardır.

Ayrıca, Sovyetler Birliği'nde hisse satışlarına getirilen gerekçe, kapitalist ülkelerde getirilen gerekçenin aynısıdır. "Halkın elinde birikmiş, atıl duran paranın yatırımlara kullanılması"dır.

Gorbaçof'un getirdiği bu hisse senedi satışları, 1 Ocak'ta kâr esasına göre çalışmaya başlayan işletmelerde hızla yayılacağı benziyor. Hisse senetlerinin, önce işletmelerde, bankalarda, sonra da bu gödişle kurulacak gözüyle bakabileceğimiz borsalarda satılması bir olgu olarak karşımıza çıktığında hiç şaşırılmayalım.

Hisse senedi satışlarına Sovyetler Birliği'nden önce başlamış Macaristan ve Çin'in vardığı nokta ortadadır.

Ekonomik reformlarına çok önceden başlayan Macaristan'da özel işletmeler 15-30 kişi çalıştırabiliyorlar. İşletmeler sermaye-lerinin yüzde ellisi tutarında hisse senedi satarak ortak bulabiliyorlar. Hisse senetlerini, o işletmede çalışmayanlar da satın alabiliyorlar.

Çin ise, reformlarda biraz daha ileri gitti. Devlet işletmelerini özel işletmelere ya da guruplara, işletmeleri için devrediyor. Özel işletmeciliği devletin olanakları ile destekliyor. Bir yandan da komünist partisinin ekonomi üzerindeki denetimini azaltmak için, parti ile hükümet işleri ayrıldı.

İşçi sınıfı kendi devletinden de hesap sorar

Bugün Sovyetler Birliği'nde kâr esasına göre üretim yapan, hisse senedi satan işletmelerin yayılması, sosyalizmin çözümlüğünü, kapitalist üretim tarzının yerleşmesini teorik olasılık olmaktan çıkaracaktır. Bugün bunun önündeki en büyük ekonomik engel, yerleşmiş merkezi planlama, en büyük siyasal engel ise, işçi sınıfında birikmekte olan öfkedir.

Bunun farkında olan Gorbaçof, merkezi planlamanın' ağırlığını kırmak için Devlet Planlama

Komitesi'nin (*Gosplan*) yetkilerini sınırladı ve orada çalışanların sayısını azalttı. Kendisinin *Gosplan*'ın başına getirdiği Nikolay Talyzin'i bile reformlara ayak uyduramıyor diye bir süre önce görevinden aldı. Ancak Gorbaçof'un bu adımları, devrimden bu yana yerleşmiş olan merkezi planlamanın etkisini kırabilmiş değildir.

Hele hele, izlenen reform siyaseti, işçi sınıfının öfkesini azaltmak bir yana artırmıştır. Reformlar işçi ücretlerini aşağı çekmiştir, fiyatlar artmıştır. İşsizler ordusu büyümektedir. Hisse senedi satışları ile yaygınlaştırılacak özel mülkiyet, toplumsal mülkiyetin alanını daraltarak, işçi sınıfının üretim araçlarına sahip olanlarla ve bürokrasi ile hesaplaşma sürecini hızlandıracaktır. Öfke biriktiren işçi sınıfı, sessiz kalmayacak, grevlerle, gösteri ve eylemlerle, sosyalizmi çözmeye soyunmuş bugünkü SBKP yönetiminin hesap soracaktır.

Ahmet Fırat

Fabrikalardan makine sesinden
önce *İşçinin Sesi* gelecek!
Yıl: 14, Sayı: 348, 17 Şubat 1988

İŞÇİNİN SESİ

Tek büyük işçi sınıfı!
Tek silah illegal parti!
Tek yol devrim!

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLİĞİNİ KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBİNİ BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLİĞİNİ KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBİNİ BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ BİRLİĞİNİ KARKERİN HEMÜ WELATAN YEKBİNİ

Burjuvazi çıkmaz sokağın sonuna, işçi sınıfı ise devrime yaklaşıyor

Uygun adım ilerliyoruz!

İşçiler, anayasayla "yasadışı" ilan edilen toplu işbırakmalara, yasadışı grevlere yöneldikçe, burjuva legalitesi daha da parçalanıyor, yoksul halk yığımları, işçi sınıfından aldıkları cesaretle saldırıya geçiyor.

Türkiye işçi sınıfı, dünya işçilerinin uluslararası birlik ve savaşım günü 1 Mayıs'ı, görülmemiş militanlık ve yığınsallıkta eylemlerin içinde kutlamaya hazırlanıyor!

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi profesörlerinden Nevzat Toroslu, hükümetin yeni hazırladığı ceza yasa öntasarısı için, "yanlışlıklar ve çelişkiler komedisi" deyimini kullanmış. Toroslu, ceza yasa tasarısının altında yatan anlayışı şu sözlerle anlatıyor:

"Tasarının gerekçesinde, 'insanı ve insan haklarını koruma ilkesine' üstün bir değer verilmek istendiği belirtilmiş olmasına rağmen, yine de devlete ait varlıklar en üst varlıklar olarak korunmuştur." (*Hürriyet*, 8 Şubat 1988)(abc)

Burada bir çelişki yoktur. Burjuvazinin ve onun devletinin korunması, burjuva hukukun özüdür. Liberal profesörün çelişki olarak nitelediği, tasarının sunulduğunda yer verilen "süs"lerin, onun gerçek özelliklerini gizlemeye yetmemesidir. Kılıfı kısa gelmektedir. Bir yandan, burjuvazinin "insan hakları" konusunda kendine yontabileceği tek olumlu söz kalmamıştır. Bir yandan da, ekonomik-siyasal bunalımın giderek derinleşmesi karşısında burjuvazi, devrimci dalgaya karşı düzeni korumak üzere getirdiği "önlemleri"(!) fazla süslemeye zaman bile bulamıyor.

Mumla "istikrar" anyorlar

Burjuvazinin ekonomik sorunları arapsaçına dönüyor. Her boydan burjuva kesimin ağzından "istikrar" kilit sözcüğü eksik olmuyor. Hükümet, ekonominin dizginlerini elinde tutabilmek için çok çabalıyor. Kararnameler, genelgeler, yönetmelikler, vb. çıkarıyor. "İstikrar kararları" falan alıp duruyor. En son, döviz fiyatlarının ipini koparıp çılgınca yükselişini durdurmak, paradan kaçış eğiliminin önünü almak için banka ve kredi faizlerini yüzde 65'e çıkardı. Ama bu kez de, "bu faizlerle yatırım yapılmaz" diyen endüstriciler başkaldırdılar. Sorunların birbiri ardısına birikmesinin önüne geçemiyorlar.

Burjuvazinin akıl hocaları, "dış borçları nasıl ödeyeceğiz" in telaşındalar. Çünkü, ihracat, bir türlü

"özlenen" düzeyde gerçekleşmiyor. Dışsatım-dışalım dengesi başaşağı gidiyor. Dünya pazarına iyice açılan Türkiye burjuvazisi, yağlı pazar diye yanaştığı yerleri, daha kazanamadan yitiriyor. İş dönüp dolanıp, iç sömürge Kürdistan'da, sömürgeleştirilen kuzey Kıbrıs'ta ve Türkiye'nin tümünde iç sömürüyü artırmaya bağlıyor.

Emperyalistleşmede dişe dokunur hiçbir adım atamıyorlar. Dış ilişkiler yumağı, hem bu çabayı, hem de çaresiz kışkırlarını güzel anlatıyor.

Bu ortamda, Türkiye finans-kapitalinin dünyaya "Truva atı" açısından bakışı daha da güçleniyor. Diplomasiyi işlevine uygun olarak sürdürmede, emperyalistleşme aşamasının gereklerine uygun olarak "ustalaşıyor"(!) Örneğin şimdi, Yunanistan'la arayı bulmaya çalışıyorlar. Bunun ardında, ucuz işgücüne dayanarak Yunan pazarına girmek, orada bir köprübaşı oluşturup, AT'nin "kota" duvarlarını aşmak var. Tabii, Yunan burjuvazisi de, aynı mantıkla Ortadoğu'ya uzanmanın derindedir. Görece "barış" ortamının zorlu bir "it dalaşı"na gebe olduğunu görmek için kâhin olmaya gerek yok.

Öte yandan, burjuvazinin manevraları, köşeye sıkışmışlığını ortadan kaldırmıyor. ABD, ikide bir, yok SEIA'ydı, yok "nükleer sorumluluk"tu, Nato-dışı "görev"di diye bastırıp duruyor. Özal ve Evren ise, kendi adına emperyalistleşmeye çalışan finans-kapitalin kıvraklığını göstererek, bu tür sorunlara "çözüm" üretmeye çabalıyorlar.

Skandallar birbirini kovalıyor

Vuralhan olayı, hâlâ gündemde duruyor. Üstünü küllendirmek için olağanüstü çaba gösteriliyor. Ama bu kez de, ABD Dışişleri Bakanlığı'nın kasesinde, Türk-Amerikan "ortak askeri yatırımlarına" ilişkin koca bir yolsuzluk dosyasının bulunduğu basına sızdı.

Ama, anlaşılan, sırada daha başka dosyalar da var. Çünkü, Milli Savunma Bakanlığı, askeri ihalelerin kesin kurallara bağlanması ve "objektif kıstaslar" seçilmesi(!) yönünde karar aldı.

Demek ki, daha önce "subjektif" kıstaslar vardı. Yani, eşdost, rüşvet, vb. soysuzluklar daha büyük ölçeklerde var da, onların üstünü örterken, yenilerinin şimdi olduğu gibi ortalığa saçılmasının önünü almaya çalışıyorlar. İşlerin hükümetin başını yememesi için de enselerini içeri çekiyorlar.

Ortalık başka skandallarla da çalkalanıyor. Bir MIT raporu tartışması, içine faşizm döneminin cuntacısı, eski genel kurmay başkanı Necdet Üruğ'u, mafyayı da alarak büyüyor. Siviliyle askeriyeye herkes, raporun varlığını kabul etti. Ama bu kez de devletin, ordunun onurunu kurtarma derdine düştüler. Boşuna uğraşıyorlar. Emekçi halk katında, ordunun iki paralık bile saygınlığı kalmamıştır. Bunun en yeni örneği, yılların öfkesiyle illallah diyen halkın jandarma birliğine taşla saldırmasıdır.

Bir de gizli Atatürk arşivi çıktı. Bir albayın, cumhurbaşkanlığındaki gizli arşivin tümünün kopyasını çıkarttığı ve burjuvazinin "kutsal değeri" Atatürk'ü "ehven" fiyatlarla satarak para kazandığı açıklandı.

Bu olay, bugünlerde, yayınlanışının 140. yılını kutlayacağımız *Komünist Manifesto*'daki önemli bir fikri, bir kez daha kanıtlaması açısından önem taşıyor. *Manifesto* şöyle diyordu:

"Burjuvazi... insanla insan arasında yalın çıkar ve katı 'nakit para' bağından başka hiçbir ilişki bırakmadı...Kişisel değeri değişim değerine dönüştürdü..." (Marks-Engels, *Komünist Manifesto*, Progress Yayınları, İng. basım, s.44)

Son skandal, Atatürk'ün de, aynen yukarıdaki satırlarda belirtildiği gibi bir değişim değeri haline getirildiğini, fiyatının ise, iki taksitte 100 milyon lira olduğunu sergiledi. Burjuva de-

ğerlerin, burjuvazinin kendisi tarafından uğratıldığı yıkımı gösterdi.

İşçi sınıfı uygun adım ilerliyor

Burjuvazinin bunalımı derinleşiyor, değerleri değişim değeri oluyor. Bu sürece, işçi sınıfının sert adımlarla ilerlemesi eşlik ediyor. Köşe yazarları bu durumun çok iyi farkındalar. Coşkun Kırca, 12 Şubat tarihli *Hürriyet*'te yayınlanan yazısında şöyle diyor:

"Türkiye'de, yıllardır durdurulmayan ciddi bir enflasyon yaşanıyor. İç ve dış ikisadi göstergeler, rahatlatıcı değildir..."

"...İşçi ve işveren arasındaki diyalog genellikle kopuktur. Hükümet, bu kopukluğu giderme becerisini gösterememiştir. İşçiler, gitgide - bazısı açıkça anayasa dışı - sert yöntemlere itilmektedir."

"Bunalıma giriyor muz, diye düşünmek yersizdir. Bu satırların yazarı olarak, biz, bir bunalımın yaşandığı inancındayız..."

"Mevcut bunalım, daha da ileri bir noktaya ulaşmamalı, aksine tamamıyla ortadan kaldırılmalıdır." (abc)

Coşkun Kırca bile itiraf ediyor ki, işçi eylemleri, Türk-İş'te sendikal birliğin pekişmesinden aldığı güçle, militanlaşmakta, emin adımlarla düzenin kalbine yönelmektedir.

Geçen yıl yaygınlaşan yemek boykotları, bu yıl artık haber bile sayılmayacak denli yaygın başladı. İşçilerin, şimdi asıl yöneldikleri eylem türü, anayasayla "yasadışı" ilan edilen toplu işbırakmalardır, yasadışı grevlerdir. Bu yolda atılan her adım, burjuva legalitesini daha da parçalıyor, hak grevini, dayanışma grevini pratik bir "veri" durumuna getiriyor.

Şubat ayının asıl önemli gelişmesi ise, ek zam çevresinde meydana geldi. İşçi sınıfı, burjuvazinin "ek zam" komedisine hayır dedi. Türk-İş'in en son Başkanlar Kurulu'nda aldığı kararla, yüzbinleri kapsayacak ve daha militan eylemler yapmaya doğru önemli bir adım arttı. Bu, milyonlarca emekçiyi ileri işçilerin ardına dizecek, etkisini kısa sürede gösterecektir.

Bu eylemlerle, dünya işçi sınıfının uluslararası savaş ve dayanışma günü 1 Mayıs yaklaşırken, savaşım görülmemiş ölçülerde yükselecektir.

Öte yandan, işçi sınıfının bu hareketliliği, bütün emekçi sınıf ve katmanlara dalga dalga yayılıyor. Ağlasun'da halk, jandarmaya saldırıyor. İstanbul'da kor-san gösteriler sıklaşıyor. *Hürriyet*'in yazdığına göre, son haftalarda batdaki askeri birliklere beş kez saldırı yapıldı. Kürdistan'da, sınır boylarındaki jandarma birlikleri yükselen Kürt ulusal hareketiyle basedemediği için, jandarmanın yerine kara kuvvetlerinin birlikleri geçirildi.

Cezaevleri, burjuvaziye zindan oluyor. Diyarbakır, Sağmalcılar, Eskişehir, Mersin'de cezaevlerindeki devrimciler tektip elbiseyi, baskıları protesto için militan kavga veriyorlar. Hiçbir ceza, tehdit cezaevlerindeki, devrimci ailelerindeki başkaldırı ruhunu söndüremiyor.

Burjuvazinin, yıllardır cezaevinde çürütemediği devrimci Garbis Altınöğlü'na, açlık grevine katıldığı gerekçesiyle altı ay hücre cezası vermesi, işçi sınıfının öfkesini daha da kabarttı. Cezaevlerindeki devrimciler bizim onurumuzdur diyen işçi sınıfı, daha hınçlanarak hesap sormaya hazırlanıyor.

İşçi sınıfı, işçi geleceği kurmak üzere uygun adım ilerliyor!
Salih Can